

Міністерство освіти і науки України
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет – Економіки бізнесу і контролю
Кафедра – Обліку та аудиту
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма – «Облік і аудит»

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

**на тему: «Організація і методика обліку та аудиту
фінансових результатів основної операційної діяльності
(на прикладі ТОВ «ПТК ШАБО»)»**

ШИФР КРМ.ОтаА.1. 929-03.2.15

Здобувачка: _____ Євич М.В.

Керівник: _____ к.е.н., доц. Васьковська К.О.

Кваліфікаційна робота допускається до захисту

Рішення кафедри від «12» грудня 2023 р., протокол № 7.

Завідувач кафедри

обліку та аудиту _____ Валерій НЕМЧЕНКО

Одеса – 2023 р.

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ
І МЕНЕДЖМЕНТУ ім. Г.Е.Вейнштейна

Факультет – Економіки бізнесу і контролю
Кафедра – Обліку та аудиту
Ступінь вищої освіти – другий (магістр)
Спеціальність – 071 «Облік і оподаткування»
Освітня програма – «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
Зав. кафедри обліку та аудиту

«_____» _____ 2022 р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
здобувачки

Марина ЄВИЧ

-
1. Тема роботи: ***«Організація і методика обліку та аудиту фінансових результатів основної операційної діяльності (на прикладі ТОВ «ІТК ШАБО»)»***

Затверджена наказом від 01 грудня 2022 р. наказ № 929-03

2. Термін здачі здобувачем закінченої роботи ***8 грудня 2023 р.***
3. Вихідні дані до роботи: ***Звітні дані про діяльність підприємства за 2019-2020р.р.***

-
4. Зміст кваліфікаційної роботи магістра: ***Теоретичні основи обліку та аудиту об'єкту дослідження. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства за 2019-2020 роки. Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку і аудиту об'єкту дослідження на ньому. Висновки та пропозиції.***

-
5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) ***таблиць – 13 , рисунків – 10 .***

6. Консультанти по роботі, із зазначенням розділів роботи, що стосуються їх:

Розділ	Консультант (вчене звання, П.І. п-Б)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 14 серпня 2023 р.

Керівник _____ Васьковська К.О.

Завдання прийняв до виконання _____ Євич М.В.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Назва етапів кваліфікаційної магістерської роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1. <i>Розробка теоретичних розділів кваліфікаційної роботи</i>	12.08.23 - 20.09.23	
2. <i>Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємства</i>	21.09.23 - 21.10.23	
3. <i>Особливості організації бухгалтерського обліку на підприємстві та практичні аспекти обліку і аудиту за напрямом кваліфікаційної роботи на ньому</i>	22.10.23 - 28.11.23	
4. <i>Оформлення кваліфікаційної роботи</i>	29.11.23 - 8.12.23	

Здобувачка-магістр _____ Євич М.В.

Керівник роботи _____ Васьковська К.О.

Несу відповідальність за ідентичність електронного та друкованого варіантів кваліфікаційної роботи, даю згоду на обробку персональних даних та не заперечую проти розміщення кваліфікаційної роботи на офіційних web-ресурсах ОНТУ.

Підтверджую, що в кваліфікаційній роботі відсутні порушення норм академічної доброчесності.

Здобувачка-магістр _____ Євич М.В.

АНОТАЦІЯ

кваліфікаційної роботи на тему: «Організація і методика обліку та аудиту фінансових результатів основної операційної діяльності (на прикладі ТОВ «ПТК ШАБО»)»

На сучасному етапі економічного розвитку України в умовах самостійності суб'єктів господарювання все більшого значення набуває реалізація принципів самокупності та самофінансування. Основним фактором їхньої реалізації є формування достатнього розміру фінансових результатів, які одночасно завершують цикл діяльності підприємства та виступають необхідною умовою наступного циклу.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів.

У першому розділі досліджуються теоретичні аспекти обліку фінансових результатів основної операційної діяльності, синтетичний та аналітичний облік, нормативно-правове регулювання обліку та організація проведення аудиту фінансових результатів основної операційної діяльності підприємства.

У другому розділі роботи наведена техніко-економічна характеристика ТОВ «ПТК ШАБО», проведений аналіз основних показників його діяльності та аналіз фінансових результатів діяльності підприємства за два роки.

У третьому розділі наведено особливості організації бухгалтерського обліку та обліку фінансових результатів основної операційної діяльності досліджуваного підприємства, проведено аудит та надано висновок щодо достовірності відображення інформації стосовно досліджуваного питання.

У висновках підведені результати дослідження, надані пропозиції щодо удосконалення обліку фінансових результатів основної операційної діяльності.

Кваліфікаційна робота містить:

текстової частини – 92 с.;

таблиць – 13;

додатків – 11;

рисуноків – 10.

З М І С Т

	с.
Вступ.....	5
1. МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОСНОВНОЇ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	10
1.1. Економічна сутність фінансових результатів основної операційної діяльності підприємства.....	10
1.2. Синтетичний та аналітичний облік фінансових результатів основної операційної діяльності	21
1.3. Нормативно-правове регулювання обліку фінансових результатів основної операційної діяльності.....	30
1.4. Організація проведення аудиту фінансових результатів основної операційної діяльності.....	39
2. ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ПРОМИСЛОВО-ТОРГОВЕЛЬНА КОМПАНІЯ «ШАБО».....	61
2.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «ПРОМИСЛОВО-ТОРГОВЕЛЬНА КОМПАНІЯ «ШАБО».....	61
2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства.....	65
3. СТАН БУХГАЛТЕРСЬКОГО ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОСНОВНОЇ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПТК ШАБО».....	75
3.1. Організація бухгалтерського фінансового та податкового обліку у ТОВ «ПТК ШАБО».....	75
3.2. Організація бухгалтерського обліку та аудиту фінансових результатів операційної діяльності ТОВ «ПТК ШАБО».....	83
Висновки та пропозиції.....	90
Список використаних джерел.....	93
Додатки.....	100

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі економічного розвитку України в умовах самостійності суб'єктів господарювання все більшого значення набуває реалізація принципів самоокупності та самофінансування. Основним фактором їхньої реалізації є формування достатнього розміру фінансових результатів, які одночасно завершують цикл діяльності підприємства та виступають необхідною умовою наступного циклу.

Неефективне використання фінансових ресурсів призводить до низької платоспроможності підприємства і, як наслідок, до можливих збоїв у постачанні, виробництві та реалізації продукції; про невиконання плану прибутку, зниження прибутковості підприємства, загрозу економічних санкцій.

Провідна роль фінансових результатів полягає в тому, що вони забезпечують зміцнення бюджету держави, сприяють інвестиційній привабливості, діловій активності підприємств у виробничій і фінансовій сферах.

Фінансовий результат (прибуток або збиток) характеризує всі сторони фінансово-господарської діяльності підприємства. Він є частиною доходу суспільства і повинен використовуватись для подальшого розвитку виробництва і поліпшення матеріального становища всіх працівників, зайнятих у виробництві.

Фінансовий результат діяльності окремого суб'єкта господарювання виступає актуальною, складною та багатовимірною категорією.

Позитивний фінансовий результат є головною метою діяльності підприємства на ринку та одним з ключових показників, який визначає ефективність його функціонування, виступає джерелом платежів до бюджетів усіх рівнів, а також забезпечує процес розширеного відтворення виробництва.

На сьогоднішній день законодавством України передбачається обов'язкове складання фінансової звітності для усіх підприємств.

Важливе значення про прибутковість та збитковість діяльності будь-якого підприємства відіграє «Звіт про фінансові результати», адже з його допомогою можна дізнатися в результаті чого підприємство отримало чистий прибуток чи збиток, який з факторів мав найбільший вплив на покращення даної ситуації, а який негативно вплинув на діяльність аналізованого підприємства. В результаті аналізу інформації отриманої за допомогою «Звіту про фінансові результати» підприємство може впливати на покращення ситуації у майбутньому.

Прибуток є найважливішим якісним показником ефективності діяльності підприємства і являє собою форму прибавочного продукту в умовах товарно-грошових відносин.

Саме прибуток в умовах ринкових відносин складає основу економічного розвитку підприємства, забезпечуючи його життєздатність. Він виступає не тільки основним джерелом фінансування діяльності підприємств, але і найважливішою основою формування доходів державного і місцевого бюджетів.

Для встановлення, оцінки і кількісного виміру причин, що викликали зміну прибутку, оптимізації розміру валового прибутку, виявлення резервів зростання прибутку використовується інструментарій економічного аналізу.

У зростанні прибутку зацікавлені як підприємство, так і держава. Саме тому на кожному підприємстві необхідно систематично аналізувати формування, розподіл та використання прибутку.

Ціль внутрішнього аналізу фінансових результатів полягає в забезпеченні процесу управління своєчасною і якісною аналітичною інформацією про доходи і витрати, прибутки підприємства. Саме цей вид аналізу грає вирішальну роль у розробці найважливіших питань економічної політики підприємства, дозволяє визначити шляхи максимізації прибутку підприємства.

Метою даної роботи є дослідження теоретичної сутності, класифікації, методів обліку та аудиту операцій з формування фінансових результатів за видами діяльності підприємства, а також надання пропозицій щодо підвищення ефективності здійснення обліку та аудиту за формуванням та розподілом фінансових результатів основної операційної діяльності досліджуваного підприємства.

На основі поставленої мети необхідно вирішити такі завдання:

- дослідити сутність поняття фінансових результатів підприємства;
- здійснити класифікацію фінансових результатів за видами діяльності;
- дослідити нормативно-правове забезпечення обліку фінансових результатів операційної діяльності;
- охарактеризувати синтетичний та аналітичний облік касових операцій;
- визначити особливості проведення (значення та мета аудиту, джерела та етапи проведення) фінансових результатів операційної діяльності;
- дослідити організацію облікового процесу фінансових результатів на досліджуваному підприємстві;
- провести аналіз фінансових результатів за видами діяльності на досліджуваному підприємстві, зокрема фінансових результатів операційної діяльності;
- дослідити особливості організації бухгалтерського обліку на ТОВ «ПТК ШАБО», та обліку фінансових результатів основної операційної діяльності;
- надати пропозиції щодо удосконалення обліку фінансових результатів основної операційної діяльності.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи магістра визначено теоретико-методичні та організаційно-практичні аспекти обліку та аудиту операцій з формування фінансових результатів основної операційної діяльності промислового підприємства.

Об'єктом дослідження є діяльність підприємства ТОВ «ПТК ШАБО», зокрема фінансові результати основної операційної його діяльності.

Методи дослідження. Основними методами дослідження, які використовуються при обліку та аналізі операцій з формування фінансових результатів є діалектичний метод пізнання економічних явищ і процесів у безперервному їх розвитку і взаємозв'язку. При вирішенні поставлених завдань застосовувались загальнонаукові методи дослідження: логічного аналізу; експертних оцінок і контрольних запитань; наукової абстракції, індукції, дедукції; методи наукового пізнання економічних явищ тощо.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти України, міжнародні та національні стандарти бухгалтерського обліку, постанови Верховної Ради України, Кабінету Міністрів, дослідження вчених економічної теорії, наукові праці зарубіжних і вітчизняних вчених з питань обліку, контролю та аудиту, а також дані первинного, аналітичного і синтетичного обліку ТОВ «ПТК ШАБО», квартальні і річні звіти, дані статистичної звітності, виробничо-фінансові плани, довідкові матеріали.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних аспектів та розробці практичних напрямів удосконалення обліку та аудиту фінансових результатів основної операційної діяльності. Отримані в ході дослідження науково-практичні результати мають важливе значення для подальшого розвитку й удосконалення обліку фінансових результатів основної операційної діяльності ТОВ «ПТК ШАБО».

Практичне значення одержаних результатів. Одержані результати спрямовані на удосконалення організації ведення обліку фінансових результатів основної операційної діяльності та особливостей проведення аудиту. Впровадження запропонованих рекомендацій сприятиме підвищенню якості облікової інформації стосовно питання що вивчається.

Апробація результатів кваліфікаційної роботи магістра. Основні теоретичні та практичні результати дослідження доповідалися та отримали позитивну оцінку на Науковій конференції здобувачів вищої освіти ОНТУ,

секція «обліку та аудиту», 28 березня 2023 р. та на XI Міжнародній науково-практичній конференції «Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття» 17-18 жовтня 2023р.

Загальна структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи магістра 128 сторінок, у тому числі 92 сторінки основного тексту, список використаних джерел із 59 найменувань на 6,5 сторінках, 11 додатків обсягом 29 сторінок. Робота містить 13 таблиць, загальний обсяг яких складає 5,5 сторінок.

1. МЕТОДОЛОГІЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОСНОВНОЇ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

1.1. Економічна сутність фінансових результатів основної операційної діяльності підприємства

Облік фінансових результатів та їх відображення у фінансовій звітності – це одна з найважливіших частин бухгалтерського обліку, яка потребує особливої уваги. Це пов'язано з тим, що саме від фінансових результатів, їх правильного обліку, контролю, аналізу та аудиту, залежить фінансово-майновий стан та ефективність діяльності підприємства. Саме аудит фінансових результатів підприємства є однією з найважливіших процедур, яка потребує глибоких знань і значних професійних навичок аудитора.

Фінансовим результатом діяльності підприємства, згідно з Національним Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», може бути прибуток або збиток. Прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати, а збиток, у свою чергу, – це перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати [1].

Отримання позитивного фінансового результату – прибутку, та пошук шляхів його збільшення – неодмінна умова та мета будь-якого підприємства. У сучасних умовах економічного розвитку суб'єктів господарювання питання фінансових результатів у бухгалтерському обліку вважається одним із ключових під час здійснення господарської діяльності, оскільки фінансовий результат є основним підсумковим показником. Фінансові результати характеризують майже всі аспекти діяльності підприємства: продуктивність праці, ступінь використання основних засобів, трудових, матеріальних і грошових ресурсів, собівартість реалізованої продукції, її якість, обсяг та ціни реалізації продукції тощо. У практичному плані фінансовий результат не є таємницею, і в країнах із ринковою економікою його кількісна величина

визначається як різниця між загальним вииторгом від реалізації товарів, робіт, послуг і сукупних витрат [2].

Трактування фінансових результатів є важливою науковою проблемою. Ця категорія залишається у центрі уваги вчених не лише у сфері бухгалтерського обліку, а й філософії, економічної теорії, мікроекономіки, макроекономіки, фінансів, менеджменту і містить багато суперечностей та протиріч, що зумовлює актуальність її дослідження. Для того щоб визначити роль та значення показників фінансового результату, необхідно звернутися до наукових праць відомих учених, які займалися дослідженням даного питання, та проаналізувати трактування даної категорії. У табл. А.1 додатку А наведено трактування поняття «фінансовий результат».

Аналізуючи наведені визначення категорії «фінансовий результат», можна зробити висновок, що такі науковці, як Бутинець Ф.Ф., Загородній А.Г. і Вознюк Г.Л., Ткаченко Н.М., Опарін В.М., Худолій Л.М., розглядають фінансовий результат як результат співставлення доходів та витрат підприємства. Лондар С.Л. та Горецька Л.Л., а також Загородній А.Г. і Вознюк Г.Л. характеризують фінансовий результат із погляду власного капіталу – приріст чи зменшення капіталу. Скалюк Р.В. зазначає, що фінансовий результат є підсумком (результатом) діяльності підприємства.

Якщо синтезувати та узагальнити погляди зазначених економістів із приводу визначення прибутку в єдине ціле, то можна зробити висновок, що в сучасному розумінні економічної теорії прибуток є головною метою та основним стимулом розвитку підприємницької діяльності, адже саме він є показником, що характеризує винагороду підприємця за зазнаний ризик та здійснені нововведення й арифметично є позитивною різницею між сукупними доходами, отриманими від різних видів господарської діяльності, та витратами виробництва та обігу, яких було зазнано в процесі її здійснення.

Досліджуючи фінансовий результат як об'єкт обліку та аудиту, варто розглядати дане поняття з точки зору як облікової, економічної так і об'єднуючої категорій.

Як облікова категорія фінансовий результат є наслідком порівняння доходів, отриманих від господарської діяльності та витрат, понесених для отримання цих доходів за визначений період.

Як економічна категорія фінансовий результат – це прибуток, джерелом якого є перетворена форма доданої вартості, а додана вартість виступає як наслідок усього авансованого капіталу.

Об'єднуюча категорія узагальнює як економічну, так і облікову категорії й формулюється як зміна власного капіталу (чистих активів) господарюючого суб'єкту за звітний період, що є результатом господарських операцій та подій, не пов'язаних з особистим капіталом власників підприємства.

Поки облік був суто практичною діяльністю, обчисленню фінансових результатів не приділялось належної уваги, але пізніше, коли Дюмарше Ж.Б. виклав економічне розуміння суті обліку та в практику запровадили заключний метод визначення результатів за балансом (Баррем Б.Ф.), а в подальшому відображення результату на спеціальних рахунках прибутків та збитків і капіталу, виникла залежність результату від методики обліку. Все це зумовило необхідність вивчення економічної сутності та змісту категорій «дохід», «витрати» і «прибуток» [13]. Під час вивчення економічної літератури, можна зробити висновок, що існує багато інтерпретацій поняття «прибуток», тому деякі з них наведено у табл. А.2 додатку А.

Якщо проаналізувати погляди зазначених економістів, синтезувати та узагальнити їхні визначення прибутку в єдине ціле, то можна зробити висновок, що в сучасному розумінні економічної теорії прибуток є головною метою та основним стимулом розвитку підприємницької діяльності, адже саме він є показником, що характеризує винагороду підприємця за зазнаний ризик та здійснені нововведення й арифметично є позитивною різницею між сукупними доходами, отриманими від різних видів господарської діяльності, та витратами виробництва та обігу, яких було зазнано в процесі її здійснення. Якщо ж після зіставлення сукупних доходів з витратами підприємства останні

мають більше значення, то результатом діяльності такого суб'єкта господарювання є збиток.

На відміну від прибутку економічна природа збитку в науковій літературі розглядається досить поверхово. Основною причиною цього є те, що збиток є своєрідним антиподом прибутку, і порядок його формування нічим не відрізняється від позитивного результату діяльності, тобто збиток установлюється також як різниця доходів і витрат діяльності суб'єкта господарювання, тільки результат (на противагу прибутку) має від'ємне значення.

Можна зробити висновок, що недосконалість наведених визначень спричинена різними чинниками, найвагоміші з них – існування різних підходів до розуміння досліджуваного поняття (економічний, фінансовий, обліковий тощо) й те, що кожен із дослідників розглядає фінансові результати чи то в певній галузі економіки, чи прив'язуючи їх до конкретного завдання або об'єкта бухгалтерського обліку. Поряд із трактуванням прибутку в економічній теорії визначення прибутку (збитку) підприємства в різних інтерпретаціях наведено й у законах та законодавчих актах України. Основні з них наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 – Визначення прибутку (збитку) в законодавчих актах України*

Законодавчий акт	Визначення прибутку (збитку)
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати» від 31.03.99 № 87 [21]	Прибуток – сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати; збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати
Наказ «Про затвердження форми одноразового державного статистичного спостереження № 1 – амортизація» від 15.12.03 № 444 [22]	Прибуток (збиток) від звичайної діяльності до оподаткування – алгебраїчна сума прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів (прибутків), фінансових та інших витрат (збитків)

* Складено автором на підставі джерел [21, 22].

Проаналізувавши наведені норми чинного законодавства, можна зробити висновок, що якщо в економічній теорії значний акцент робиться на з'ясуванні природи походження прибутку, джерелах його формування,

чинниках виробництва, то в бухгалтерському обліку розглядаються переважно алгоритми розрахунку результатів діяльності підприємства.

В Україні відношення до категорії прибутку не завжди було однозначним. Реформування економічного механізму у напрямку створення економіки ринкового типу призвело до зміни відношення щодо показників прибутку на користь зростання його ролі в господарському механізмі. Ринкові відносини сприяють розвитку господарської діяльності і підвищенню її ефективності.

Роль і значення, яку виконує прибуток, є багатограними і характеризується прибуток різноманітністю видів, в яких він виступає (рис. 1.1).

Рис. 1.1 – Роль і значення прибутку підприємства в умовах ринкової економіки*

* Складено автором на підставі джерела [23].

Згідно із Національним Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженим наказом Міністерства фінансів України, № 73 від 07.02.2013 (зі змінами та

доповненнями), інформація щодо фінансових результатів підприємств має відображатися у Звіті про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід) (форма № 2) [1], який класифікує доходи та витрати в розрізі основної, операційної, фінансової та іншої діяльності.

Фінансовий результат – це показник господарської діяльності підприємства, збільшення або зниження обсягу прибутку (збитку) за конкретний проміжок часу. Підсумковий фінансовий результат залежить від обсягів реалізації товарів (робіт, послуг) за основним видом діяльності організації та інших доходів [24].

Головні завдання аналізу фінансових результатів діяльності підприємства зображені на рис.1.2.

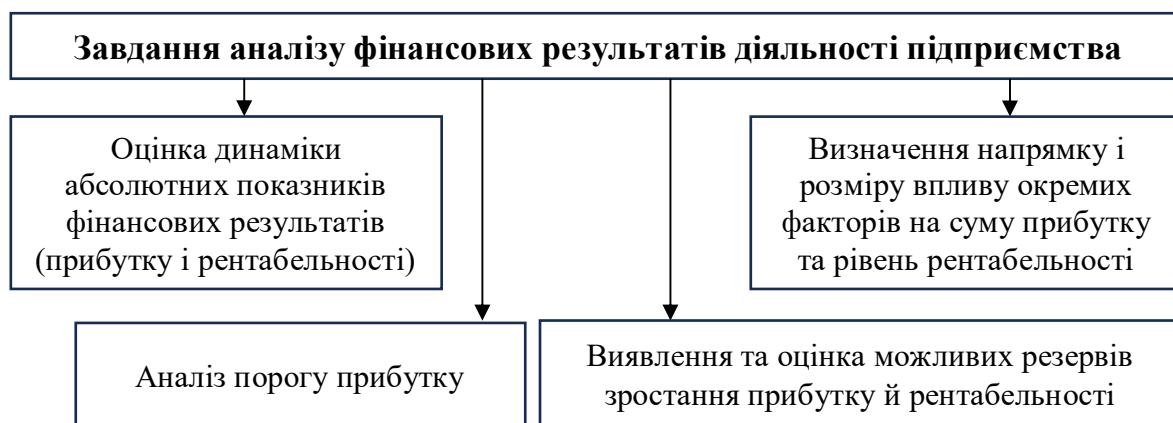

Рис. 1.2 – Завдання аналізу фінансових результатів*

* Складено автором на підставі джерела [24].

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства має такі головні елементи дослідження [24]:

– зміна кожного показника за аналізований поточний період («горизонтальний аналіз» показників фінансових результатів за звітний період);

– дослідження структури відповідних показників та їх зміни («вертикальний аналіз» показників);

– зміна показників фінансових результатів за відповідний період («трендовий аналіз» показників).

Дана класифікація є базовою для відображення фінансових результатів підприємства в бухгалтерському обліку. Виходячи із потреб бізнесу, який постійно розвивається керівництво підприємства повинно розуміти сутність фінансових результатів та виділяти перелік класифікаційних ознак, які дозволять підійти більш доцільним чином до накопичення та обробки інформації щодо господарського життя підприємства. Класифікація фінансових результатів діяльності підприємства має вектор направлення на систематизацію інформації, яка є якісним підґрунтям для оцінки діяльності підприємства загалом (табл. Б.1 додатку Б).

Процес формування фінансових результатів спрямований на те, щоб досягти потрібного їх розміру, реалізувати всі резерви, за рахунок фінансової, операційної та інвестиційної діяльності. Тому, слід розглянути підходи щодо формування фінансових результатів у нормативно-правових документах, які наведені у табл. 1.2.

Таблиця 1.2 – Підходи щодо формування фінансових результатів*

База підходу	Характеристика підходу
Міжнародні стандарти фінансової звітності	Для визначення фінансового результату рекомендують застосовувати метод «витрати-випуск». В обліковій практиці зарубіжних країн використовують два варіанти цього методу: <ul style="list-style-type: none">– передбачається визначення фінансового результату звітного періоду як різниці між доходами від реалізації і витратами періоду;– фінансовий результат обчислюється як різниця між вартістю чистих активів на кінець і початок періоду з виключенням внесків капіталу і вилучень.
Національні стандарти України	Передбачено формування фінансових результатів за двома системами залежно від побудови фінансового обліку: <ul style="list-style-type: none">– передбачає зіставлення доходів із витратами, та вартістю розподілу адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат;– фінансовий результат обчислюється як різниця між доходами підприємства та витратами, які акумулюють у звіті про фінансові результати згідно з їхніми характером (за елементами)

* Складено автором на підставі джерел [1; 26; 27; 28].

Згідно міжнародних стандартів фінансової звітності, за методом «витрати-випуск» фінансовий результат визначається співвідношенням витрат та доходів від реалізації. Витрати обліковуються лише за елементами, що дає змогу визначити в бухгалтерському обліку новостворену вартість і фінансовий результат. Зазначимо, що чистий результат за рік повинен бути тотожним для розрахунку за кожним з варіантів. Представлені варіанти вважаються взаємодоповнюваними.

У вітчизняній практиці алгоритм визначення фінансових результатів для середніх і великих підприємств передбачено Національним Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затвердженим наказом Міністерства фінансів України, № 73 від 07.02.2013 (зі змінами та доповненнями) [1], для малих підприємств фінансові результати діяльності розраховують відповідно до методики, наведеної Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємства», затвердженим наказом Міністерства фінансів України, № 39 від 25.02.2000 (зі змінами та доповненнями) [28].

Отже, формування фінансових результатів можна розглядати як частину загальної системи господарювання, що пов'язана із прийняттям рішень щодо забезпечення необхідного їх розміру на рівні суб'єкта господарювання для досягнення тактичних та оперативних цілей. Визначимо сутність формування фінансового результату відповідно до Національного Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1, розглянувши окремі статті форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)»: валовий прибуток; різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг); прибуток (збиток) від операційної діяльності, визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних, витрат, витрат на збут та інших операційних витрат; прибуток (збиток) до оподаткування визначається як алгебраїчна сума прибутку (збитку) від операційної діяльності, фінансових та інших доходів (прибутків), фінансових

та інших витрат (збитків); чистий прибуток (збиток) розраховується як алгебраїчна сума прибутку (збитку) до оподаткування, податку на прибуток та прибутку (збитку) від припиненої діяльності після оподаткування [1].

Розмір та характер прибутків і збитків за кожний період діяльності підприємства є найважливішими підсумковими показниками їх роботи, тому при їх визначенні слід користуватися, на нашу думку, «логічною схемою», алгоритм якої представлений на рис.1.3.

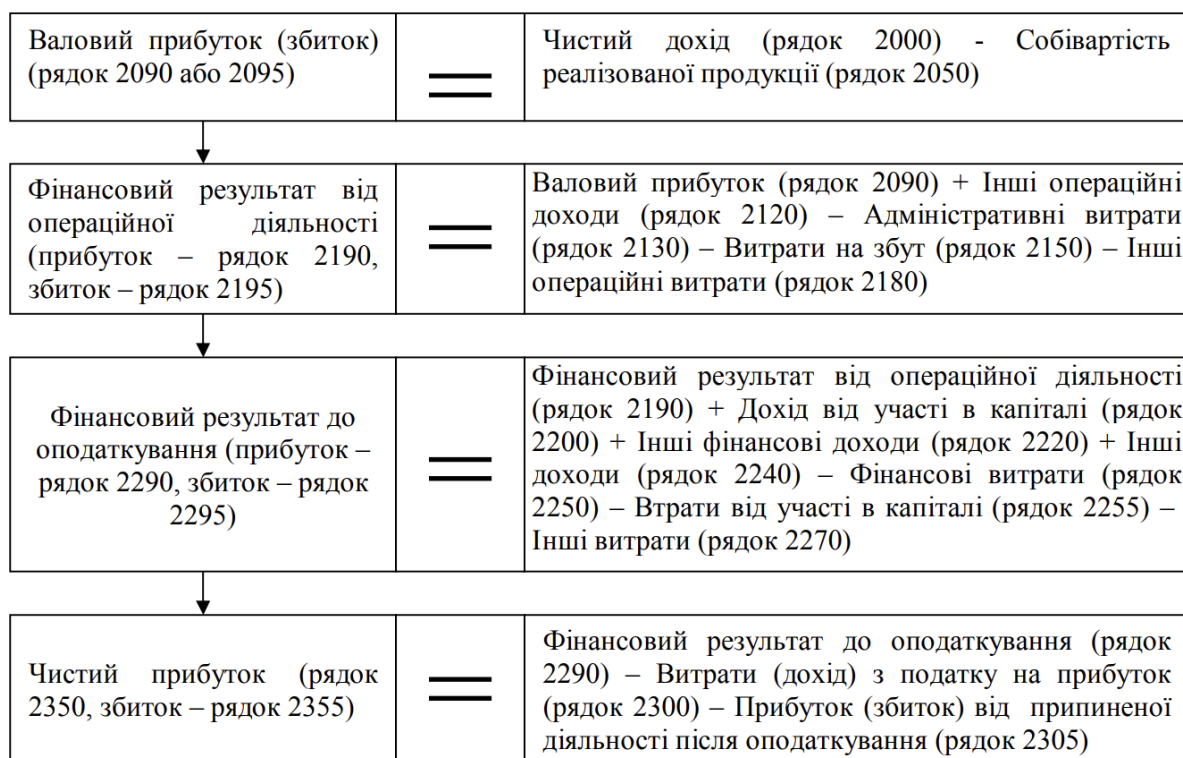

Рис. 1.3 – Алгоритм визначення фінансового результату підприємства*

* Складено автором на підставі джерела [29].

Таким чином, можна стверджувати, що фінансовий результат є досить складною та багатовимірною категорією. Фінансовий результат у формі прибутку виступає головною метою діяльності підприємства на ринку та одним з ключових показників, який визначає ефективність його діяльності. Інформація про фінансовий результат відображається у фінансових звітах підприємства та є загальнодоступною інформацією для визначення рівня

ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства та є головним джерелом інформації для потенційних партнерів.

Організація бухгалтерського обліку на підприємстві, у тому числі фінансових результатів, передбачає, передусім, розроблення облікової політики, що забезпечує ефективність ведення бухгалтерського обліку. Облікова політика перетворилася на реальний інструмент управління організацією, на її основі здійснюється фінансове та податкове планування діяльності організації, що дає змогу істотно знижувати податковий тягар, підвищувати гнучкість, оперативність й ефективність прийнятих управлінських рішень.

Формування облікової політики слід проводити з урахуванням особливостей діяльності підприємства для виконання таких завдань:

- поліпшення фінансового стану підприємства, досягнення його стабілізації;
- економічно обґрунтоване зниження витрат обігу;
- забезпечення доходності й ефективності використання наявних ресурсів;
- стимулювання праці працівників та підвищення рівня життя трудового колективу.

Поставлені цілі можуть бути реалізовані шляхом обґрунтованого вибору варіантів та наукового розроблення облікової політики. Приймаючи до уваги нерегульованість на практиці облікової політики щодо фінансових результатів діяльності, пропонується в Наказі про облікову політику підприємства виділити методичний та технічний блоки щодо даних об'єктів, що забезпечить оперативне формування достовірної звітності про фінансові результати (рис. В.1 додатку В).

Методичний блок визначає вибір із запропонованих Національними положеннями (стандартами) прийомів і способів конкретного варіанта відображення господарських операцій у системі рахунків бухгалтерського обліку. Причому, оскільки фінансові результати – це кінцеві результати роботи підприємства, на які впливають усі види здійснюваної ним діяльності, а також методика обліку не лише його складників – доходів і витрат, а й

активів і пасивів, використання яких, відповідно, дає змогу отримувати підприємству доходи і спричиняє понесення витрат, то нами запропоновано методичну частину облікової політики поділити на дві групи [30]:

- елементи облікової політики, які безпосередньо впливають на формування фінансових результатів;

- елементи облікової політики, які впливають на доходи і витрати, що формують фінансові результати.

Безпосередньо на величину фінансових результатів впливають такі чинники, як момент визнання доходів і витрат; номенклатура та склад статей доходів і витрат; поділ їх за звітними періодами; порядок віднесення на фінансові результати для визначення бази оподаткування. Крім того, також на величину фінансових результатів як кінцевий результат діяльності підприємства опосередковано впливають такі елементи облікової політики: метод оцінки і списання запасів; метод нарахування резерву сумнівних боргів і списання дебіторської заборгованості; метод нарахування амортизації необоротних активів; розмежування в обліку поточних витрат на ремонт та капітальні інвестиції; створення резервів для забезпечення майбутніх витрат; визначення методу обліку витрат і калькулювання; тривалість операційного циклу; метод ціноутворення тощо. Таким чином, застосовуючи методи і принципи облікової політики, підприємства повинні враховувати її вплив на суми витрат чи доходів, фінансові результати і на суму оподаткованого прибутку, тому облікова політика надає можливість законного способу коригування фінансового результату і оподаткованого прибутку. Окрім того, у власників організацій може виникати потреба в незалежній перевірці правильності, повноти та законності визначення фінансових результатів підприємства. У зв'язку із цим постає необхідність у розробленні ефективної методики проведення аудиту фінансових результатів, яка б охоплювала всі аспекти визначення фінансових результатів, достовірного їх відображення у фінансовій звітності, точного і повного виявлення облікових помилок або навіть можливих умисних шахрайських дій. Методикою

передбачено проведення аудиту фінансових результатів у послідовності, відображеній на рис. Д.1 додатку Д.

За результатами перевірки доходів і фінансових результатів аудитор має розробити певні рекомендації щодо підвищення ефективності діяльності підприємства та запобігання виникненню порушень в обліку господарських операцій.

1.2. Синтетичний та аналітичний облік фінансових результатів основної операційної діяльності

Операційна діяльність – це основна діяльність підприємства, пов’язана з виробництвом і реалізацією продукції (послуг, робіт), яка забезпечує основну частку доходу та є головною метою створення підприємства. До основної операційної діяльності відносять операції, пов’язані з виробництвом або реалізацією готової продукції (товарів, робіт, послуг), які є метою створення підприємства та забезпечують основну частину його доходу. Інша операційна діяльність охоплює реалізацію іноземної валюти, інших оборотних активів (крім фінансових інвестицій), операційну оренду активів, операції з операційними курсовими різницями, створення резервів сумнівних боргів, одержання або сплати санкцій, тощо [32].

Згідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств і організацій для обліку доходів використовують рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності» [33].

Даний 7 клас містить такі рахунки: 70 «Доходи від реалізації»; 71 «Інший операційний дохід»; 72 «Дохід від участі в капіталі»; 73 «Інші фінансові доходи»; 74 «Інші доходи»; 76 «Страхові платежі»; 79 «Фінансові результати» [33].

Рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності» призначені для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної і фінансової діяльності підприємства [33].

На рахунках цього класу, крім рахунку 76 «Страхові платежі», протягом звітного року за кредитом відображається сума загального доходу разом із сумою непрямих податків, обов'язкових платежів) що включені до ціни продажу [33].

За дебетом – щомісячне відображення належної суми непрямих податків, зборів (обов'язкових платежів), щорічне або щомісячне віднесення суми чистого доходу на рахунок 79 «Фінансові результати» [33].

На рахунку 76 «Страхові платежі» узагальнюється інформація про надходження страхових платежів та їх повернення страхувальникам, із щомісячним віднесенням всієї різниці на субрахунок 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» [33].

Рахунок 70 «Доходи від реалізації» призначено для узагальнення інформації про доходи від реалізації готової продукції, товарів, робіт і послуг, доходів від оренди об'єктів інвестиційної нерухомості, доходів від страхової діяльності, про доходи від грального бізнесу, від проведення лотерей, а також про суму знижок, наданих покупцям, та про інші вирахування з доходу [33].

Рахунок 70 «Доходи від реалізації» має такі субрахунки: 701 «Дохід від реалізації готової продукції»; 702 «Дохід від реалізації товарів»; 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг»; 704 «Вирахування з доходу»; 705 «Перестраховання» [33].

За кредитом субрахунків 701-703 відображається збільшення (одержання) доходу [33].

За дебетом – належна сума непрямих податків (акцизного податку, податку на додану вартість та інших, передбачених законодавством); результат операцій перестраховання (у кореспонденції з субрахунком 705 «Перестраховання»); результат зміни резервів незароблених премій (у страхових організаціях); та списання у порядку закриття на рахунок 79 «Фінансові результати» [33].

На субрахунку 701 «Дохід від реалізації готової продукції» узагальнюється інформація про доходи від реалізації готової продукції [33].

На субрахунку 702 «Дохід від реалізації товарів» підприємства торгівлі та інші організації узагальнюють інформацію про доходи від реалізації товарів [33].

На субрахунку 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» підприємства і організації, що виконують роботи і надають послуги, узагальнюють інформацію про доходи від реалізації робіт і послуг, зокрема, дохід від орендних платежів за оренду об'єктів інвестиційної нерухомості, про результати зміни резервів незароблених премій [33].

Кореспонденція рахунків за субрахунками 701-703 наведена у табл. Е.1 додатку Е.

На субрахунку 704 «Вирахування з доходу» за дебетом відображаються суми надходжень за договорами комісії, агентськими та іншими аналогічними договорами на користь комітентів, принципалів; сума наданих після дати реалізації знижок покупцям, вартість повернених покупцем продукції та товарів та інші суми, що підлягають вирахуванню з доходу [33].

За кредитом субрахунку 704 відображається списання дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати» [33].

На субрахунку 705 «Перестраховання» підприємства, які є страховиками, узагальнюють інформацію про частки страхових платежів (страхових внесків, страхових премій) за договорами перестраховання. За дебетом субрахунку 705 відображаються суми часток страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), що належать перестраховикам за договорами перестраховання, за кредитом – частки страхових платежів (страхових внесків, страхових премій), що повертаються перестраховиками у разі дострокового припинення договору перестраховання [33].

Щомісяця сальдо субрахунку 705 списується (закривається) у кореспонденції із субрахунком 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг» [33].

Кореспондуючі бухгалтерські рахунки з обліку рахунку 70 «Доходи від реалізації» наведені у табл. Е.2 додатку Е.

Рахунок 79 «Фінансові результати» призначено для обліку й узагальнення інформації про фінансові результати діяльності підприємства [33].

За кредитом рахунку 79 «Фінансові результати» відображаються суми в порядку закриття рахунків обліку доходів, за дебетом – суми в порядку закриття рахунків обліку витрат, також належна сума нарахованого податку на прибуток. Сальдо рахунку при його закритті списується на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» [33].

Рахунок 79 «Фінансові результати» має такі субрахунки: 791 «Результат операційної діяльності»; 792 «Результат фінансових операцій»; 793 «Результат іншої діяльності» [33].

На субрахунку 791 «Результат операційної діяльності» визначається прибуток (збиток) від операційної діяльності підприємства.

За кредитом субрахунку відображається в порядку закриття рахунків сума доходів від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг та від іншої операційної діяльності (рахунки 70 «Доходи від реалізації», 71 «Інший операційний дохід») [33].

За дебетом – сума в порядку закриття рахунків обліку собівартості реалізованої готової продукції, товарів, робіт і послуг, адміністративних витрат, витрат на збут, інших операційних витрат (90 «Собівартість реалізації», 92 «Адміністративні витрати», 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності») [33].

На субрахунку 792 «Результат фінансових операцій» визначається прибуток (збиток) від фінансових операцій підприємства [33].

За кредитом субрахунку відображається списання суми в порядку закриття рахунків обліку доходів від участі в капіталі та інших фінансових доходів [33].

За дебетом – списання фінансових витрат з рахунків 95 «Фінансові витрати» та 96 «Втрати від участі в капіталі» [33].

На субрахунку 793 «Результат від іншої діяльності» визначається прибуток (збиток) від іншої діяльності підприємства [33].

За кредитом рахунку відображається списання суми в порядку закриття рахунків обліку доходів від інвестиційної та іншої діяльності підприємства, за дебетом – списання витрат з рахунку 97 «Інші витрати» [33].

Кореспонденція рахунків з обліку фінансових результатів наведена у табл. Е.3 додатку Е.

Кореспондуючі бухгалтерські рахунки з обліку рахунку 79 «Фінансові результати» наведена у табл. Е.4 додатку Е.

Згідно Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій для обліку витрат використовують рахунки класу 9 «Витрати діяльності» [33].

Рахунки класу 9 «Витрати діяльності» застосовуються для узагальнення інформації про витрати операційної, інвестиційної, фінансової та іншої діяльності підприємства [33].

За дебетом рахунків цього класу відображаються суми витрат [33].

За кредитом – списання суми витрат у кінці звітнього року або щомісяця на рахунок 79 «Фінансові результати» [33].

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» призначено для узагальнення інформації про собівартість реалізованої готової продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг [33].

За дебетом рахунку 90 «Собівартість реалізації» відображається виробнича собівартість реалізованої готової продукції, робіт, послуг; фактична собівартість реалізованих товарів (без торгових націнок), страхові виплати відповідно до договорів страхування [33].

За кредитом – списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 79 «Фінансові результати» [33].

За дебетом цього рахунку підприємства, які здійснюють діяльність з випуску та проведення лотерей на території України, відображають створення (формування) забезпечення призового фонду (резерву виплат) і

резерву, що покриває суму джек-поту, не забезпечену сплатою участі у лотереї [33].

Адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати не включаються до складу виробничої собівартості готової та реалізованої продукції, а тому інформація про такі витрати узагальнюється на рахунках обліку витрат звітного періоду: 92 »Адміністративні витрати«, 93 «Витрати на збут», 94 «Інші витрати операційної діяльності» [33].

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» має такі субрахунки: 901 »Собівартість реалізованої готової продукції«; 902 «Собівартість реалізованих товарів»; 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг»; 904 »Страхові виплати» [33].

На субрахунку 901 «Собівартість реалізованої готової продукції» ведеться облік виробничої собівартості реалізованої готової продукції [33].

На субрахунку 902 «Собівартість реалізованих товарів» відображається собівартість реалізованих товарів [33].

На субрахунку 903 «Собівартість реалізованих робіт і послуг» ведеться облік собівартості реалізованих за звітний період робіт і послуг [33].

На субрахунку 904 «Страхові виплати» підприємства, які є страховиками, узагальнюють інформацію про страхові суми і страхові відшкодування за умовами договору страхування (перестраховання) при настанні страхового випадку [33].

Бухгалтерські проводки з обліку собівартості реалізації продукції наведені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 – Господарські операції з обліку собівартості реалізації*

Зміст господарських операцій	Дт	Кт
Списано собівартість реалізованої готової продукції	901	26
Списано собівартість реалізованих товарів	902	281
Списано собівартість виконаних робіт, наданих послуг	903	23
Списано постійні нерозподілені загальновиробничі витрати	90	91
Списано собівартість реалізованої продукції, довідка товарів, робіт, послуг на фінансовий результат	90	791

* Складено автором на підставі джерела [34].

Кореспондуючі бухгалтерські рахунки з обліку рахунку 90 «Собівартість реалізації» наведена у табл. 1.4.

Таблиця 1.4 – Кореспондуючі бухгалтерські рахунки з обліку рахунку 90 «Собівартість реалізації» *

за дебетом:		за кредитом:	
21	«Поточні біологічні активи»	79	«Фінансові результати»
23	«Виробництво»	-	-
26	«Готова продукція»	-	-
27	«Продукція сільськогосподарського виробництва»	-	-
28	«Товари»	-	-
30	«Готівка»	-	-
31	«Рахунки в банках»	-	-
36	«Розрахунки з покупцями та замовниками»	-	-
47	«Забезпечення майбутніх витрат і платежів»	-	-
63	«Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	-	-
91	«Загальновиробничі витрати»	-	-

* Складено автором на підставі джерела [33].

На рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» ведеться облік виробничих накладних витрат на організацію виробництва та управління цехами, дільницями, відділеннями, бригадами та іншими підрозділами основного й допоміжного виробництва, а також витрати на утримання та експлуатацію машин і устаткування. Цей рахунок не застосовується підприємствами торгівлі [33].

За дебетом рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» відображається сума визнаних витрат, за кредитом – щомісячне, за відповідним розподілом, списання на рахунки 23 «Виробництво» та 90 «Собівартість реалізації» [33].

Аналітичний облік ведеться за місцями виникнення, центрами і статтями (видами) витрат. [33].

Формування витрат на виробництво за рахунком 91 «Загальновиробничі витрати» представлено на рис. 1.4.

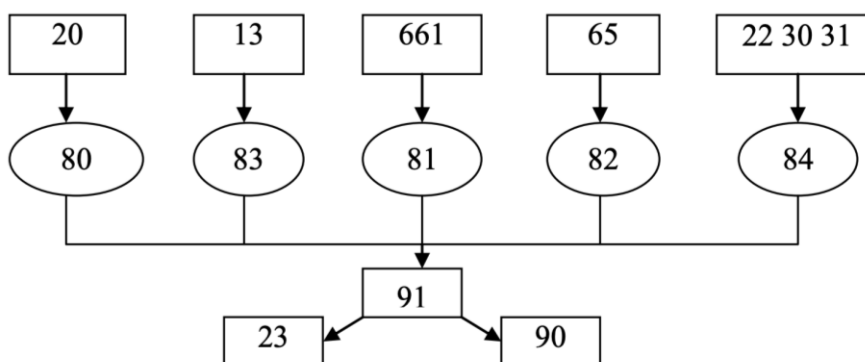

Рис. 1.4 – Формування витрат на виробництво за рахунком 91
«Загальновиробничі витрати»*

* Складено автором на підставі джерела [34].

Кореспондуючі бухгалтерські рахунки з обліку рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» наведена у табл. Е.5 додатку Е.

На рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображаються загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства [33].

За дебетом рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображається сума визнаних адміністративних витрат [33].

За кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати» [33].

До загальногосподарських витрат, зокрема, належать витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу, витрати на їх службові відрядження, витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського призначення (оренда, амортизація, ремонт, комунальні послуги), охорона, юридичні, аудиторські, транспортні послуги, поштово-телеграфні, канцелярські витрати, сума податків, зборів (обов'язкових платежів) [33].

Аналітичний облік адміністративних витрат ведеться за статтями витрат, представленими у табл. Е.6 додатку Е.

На рисунку 1.5 показано зв'язок рахунків під час формування адміністративних витрат.

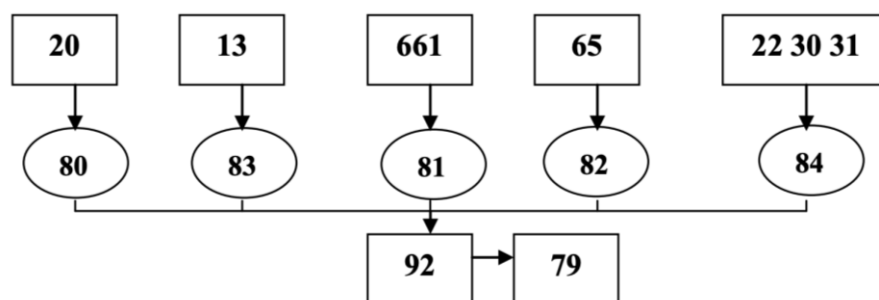

Рис. 1.5 – Формування витрат за рахунком 92 «Адміністративні витрати»*

* Складено автором на підставі джерела [34].

Кореспондуючі бухгалтерські рахунки з обліку рахунку 92 «Адміністративні витрати» наведені у табл. Е.7 додатку Е.

На рахунку 93 «Витрати на збут» ведеться облік витрат, пов'язаних із збутом (реалізацією, продажем) продукції, товарів, робіт і послуг [33].

За дебетом рахунку відображається сума визнаних витрат на збут [33].

За кредитом – списання на рахунок 79 «Фінансові результати» [33].

До витрат на збут, зокрема, належать витрати пакувальних матеріалів, транспортування продукції, товарів за умовами договору, витрати на маркетинг та рекламу, витрати на оплату праці й комісійні продавцям, торговим агентам, працівникам відділу збуту, амортизація, ремонт та утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів, що використовуються для забезпечення збуту продукції, товарів, робіт і послуг [33].

Кореспонденцію рахунків з обліку витрат на збут наведено в табл. Е.8 додатку Е.

На рис. 1.6 показано зв'язок рахунків під час формування витрат на збут.

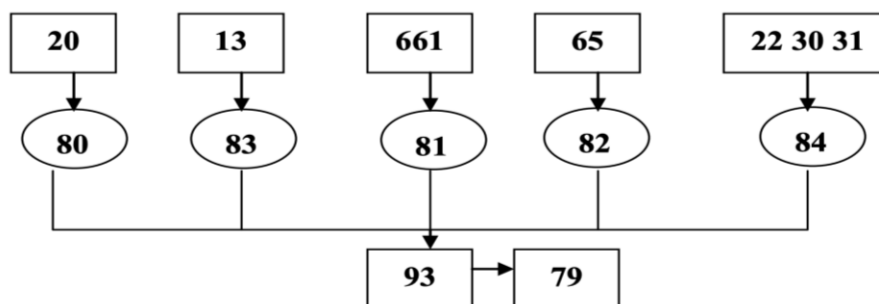

Рис. 1.6 – Формування витрат за рахунком 93 «Витрати на збут»*

* Складено автором на підставі джерела [34].

Кореспондуючі бухгалтерські рахунки з обліку рахунку 93 «Витрати на збут» наведена у табл. Е.9 додатку Е.

1.3. Нормативно-правове регулювання обліку фінансових результатів основної операційної діяльності

Будь-яка складова підприємницької діяльності потребує регулювання з боку держави та визнання на міждержавному рівні, а система бухгалтерського обліку витрат, доходів та фінансових результатів підприємства в сучасних умовах не може повноцінно існувати без належної нормативно-правової бази, а сутність фінансових результатів неможливо адекватно оцінити та дослідити без аналізу відповідного нормативно-правового забезпечення. Таке забезпечення формувалося впродовж двох останніх десятиліть і воно перебуває в процесі постійних змін, які супроводжуються економічними, політичними, інтеграційними, соціальними та іншими чинниками [35].

Прийняті законодавчі акти, що діють на території України, спрямовані, у першу чергу, на забезпечення регламентації бухгалтерського обліку, а також на регулювання правових та економічних відносин підприємства з державою, з іншими підприємствами й організаціями, з трудовим колективом. Тому одним із найважливіших завдань є дослідження нормативно-правової бази з обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства.

До основних видів нормативно-правового забезпечення обліку і аудиту фінансових результатів підприємств, варто відносити [35]:

- Закон України « Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV від 16.07.1999, зі змінами та доповненнями [36];
- Закон України «Про державну контрольно-ревізійну службу» № 2940-XII від 26.01.1993, зі змінами та доповненнями [37];
- Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», № 2258-VIII від 21.12. 2017 , зі змінами та доповненнями [38];
- постанови і рішення Кабінету Міністрів України;

- накази, постанови, розпорядження, листи, роз'яснення міністерств та відомств;
- національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» [1];
- національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» (в частині списання запасів на витрати виробництва) [39];
- національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» [27];
- національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [40];
- національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 31 «Фінансові витрати» [41];
- міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності» [42];
- міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси», [43];
- міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід» [44];
- міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 «Витрати на позики» [45];
- вказівки, інструкції, положення;
- плани рахунків бухгалтерського обліку (національний, галузеві, спрощений, робочі);
- наказ про облікову політику підприємства;
- графіки документообігу, графіки виконання обліково-звітних та контрольно-ревізійних робіт.

Правові засади регулювання, організації і ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності в Україні визначено Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [36]. Закон поширюється на всіх юридичних осіб, створених відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, а також на представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності, які

зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність згідно із законодавством. Закон регламентує методологічні засади збору, реєстрації та узагальнення інформації щодо господарських операцій.

У Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зазначено, що національні Положення (стандарти) бухгалтерського обліку – безпосередньо ґрунтуються на основі міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, тобто, «не суперечать міжнародним стандартам» [36].

Це свідчить про те, що майже кожному Положенню (стандарту) бухгалтерського обліку відповідають певністю міжнародний стандарт бухгалтерського обліку та міжнародний стандарт фінансової звітності. Зокрема, Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» відповідає Міжнародному стандарту бухгалтерського обліку 18 «Дохід». Проте, Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» не має аналогів у міжнародних стандартах бухгалтерського обліку та безпосередньо відповідає потребам національної практики.

Метою аудиту фінансових результатів відповідно до Міжнародного стандарту аудиту 200 «Ціль та основні принципи аудиту фінансової звітності» [46] є висловлення незалежної професійної думки аудитора щодо правильності відображення фінансових результатів діяльності у фінансовій звітності підприємства та відповідності даної звітності у всіх суттєвих аспектах чинному законодавству України.

Мета, склад і принципи підготовки фінансової звітності та вимоги до визнання і розкриття її елементів визначаються у НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Норми цього Положення (стандарту) застосовують до фінансової звітності підприємств, організацій та інших юридичних осіб усіх форм власності (крім бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності) і консолідованої фінансової звітності [1].

Для вивчення фінансового стану підприємства необхідна інформація про економічні ресурси, його фінансову структуру, ліквідність та

платоспроможність, а також здатність адаптуватися до змін середовища, в якому воно функціонує. Таку інформацію можна отримати з балансу.

Баланс – звіт про фінансовий стан підприємства, який відображає на певну дату його активи, зобов'язання і власний капітал. Метою складання балансу є надання користувачам повної, правдивої інформації про фінансовий стан підприємства на звітний період.

Важливою при визначенні фінансового результату діяльності підприємства є детальна та достовірна інформація про доходи і витрати, облік яких регламентують Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» та Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Ці Положення (стандарт) визначають методологічні засади формування в обліку інформації про доходи і витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності. Зокрема, у Положеннях (стандартах) бухгалтерського обліку наводяться умови визнання, оцінка та класифікація доходів і витрат. Така інформація надає можливість користувачам фінансової звітності порівнювати, оцінювати та прогнозувати доходи і витрати підприємства, досліджувати його прибутковість, платоспроможність, а також здійснювати аналіз фінансових результатів в динаміці та виявляти причини відхилень [27].

Важливо зазначити, що в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [36] є багато неузгодженостей. Ловінська Л. Г. та Стефанюк І. Б. стверджують, що закон не дає відповіді на питання, що таке державне регулювання бухгалтерського обліку, які складові входять до національної системи, який взаємозв'язок між ними та яка їх підпорядкованість. Наслідком нерегульованості на практиці питань відповідальності обліку за розробку та впровадження методичного забезпечення, відсутність єдиних підходів до регулювання питань бухгалтерського обліку в різних галузях.

Важливим інструментом реалізації принципів і методів бухгалтерського обліку є План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [47]. Саме ним

забезпечується однаковість відображення господарських операцій, нагромадження облікової інформації, необхідної для визначення фінансового результату діяльності підприємства, складання фінансової звітності та проведення економічного аналізу. Зокрема, для обліку доходів, витрат та результатів діяльності Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачені рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності», класу 8 «Витрати за елементами» та класу 9 «Витрати діяльності» [47].

З метою кращого розуміння, для чого саме необхідні ті чи інші рахунки в Плані рахунків бухгалтерського обліку, що на них відображується та як вони кореспондуються, призначена Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій [33].

В Інструкції подано коротку характеристику кожного синтетичного рахунка і його субрахунків, розглянуто їхню структуру і призначення, наведено порядок обліку найбільш типових господарських операцій. Так, в Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку зазначено, що рахунки класу 7 призначені для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності підприємства; рахунки класу 8 є транзитними і використовуються для узагальнення інформації про витрати підприємства протягом звітного періоду, а рахунки 9 класу застосовуються для відображення витрат операційної, інвестиційної, фінансової діяльності.

Господарським кодексом України регулюються відносини між суб'єктами господарювання в процесі господарської діяльності. Документ використовується для визначення правових основ господарської діяльності підприємства [48].

Дохід згідно Концептуальної основи складання та подання фінансової звітності визначається як збільшення економічних вигід протягом облікового періоду у вигляді надходження або збільшення корисності активів чи зменшення зобов'язань, що веде до збільшення власного капіталу, крім

випадків, пов'язаних із внесками учасників власного капіталу [49]. Витратам на відміну від доходів не присвячено окремий міжнародний стандарт, тому згідно міжнародного стандарту бухгалтерського обліку витрати – це зменшення економічних вигід протягом звітного періоду, що відбувається у формі відтоку або зменшення активів або збільшення зобов'язань, які ведуть до зменшення капіталу, не пов'язаних з його розподілу між учасниками акціонерного капіталу.

Згідно міжнародного стандарту бухгалтерського обліку 18 «Дохід» дохід – це валове надходження економічних вигід протягом періоду, що виникає в ході звичайної діяльності суб'єкта господарювання, коли власний капітал зростає в результаті цього надходження, а не в результаті внесків учасників власного капіталу [44].

Витрати згідно Концептуальної основи складання та подання фінансової звітності визначаються як включення збитків та витрат, які виникають під час діяльності суб'єкта господарювання [49].

Основи подання фінансової звітності загального призначення для забезпечення їхньої зіставності з фінансовою звітністю суб'єкта господарювання за попередні періоди, а також з фінансовою звітністю інших суб'єктів господарювання визначає міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». Він установлює загальні вимоги щодо подання фінансової звітності, настанови щодо її структури та мінімальні вимоги щодо її змісту [42].

Міжнародні стандарти фінансової звітності є ефективним інструментом підвищення зрозумілості та прозорості інформації, формують відповідні підвалини визнання доходів і витрат, здійснення оцінки активів і зобов'язань, що дозволяє достовірно усвідомлювати та запобігати існуючим ризикам підприємства, а також зіставляти ефективність господарювання з метою релевантної оцінки майбутнього потенціалу та розробки відповідних управлінських рішень.

Державне нормативно – правове регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні здійснюється з метою:

- створення єдиних правил ведення бухгалтерською обліку та складання фінансової звітності, що є обов’язковими для всіх підприємств, гарантують і захищають інтереси користувачів;
- удосконалення бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Систему нормативного регулювання бухгалтерського обліку в Україні можна представити п’ятьма рівнями (рис. 1.7), кожен з яких охоплює ряд документів [50].

Рис. 1.7 – Рівні нормативно-правового регулювання в Україні*

* Складено автором на підставі джерела [50].

Нормативне регулювання бухгалтерського обліку передбачає забезпечення всім зацікавленим користувачам відповідного доступу до інформації, яка характеризує фінансовий стан і результати діяльності суб’єктів господарювання. Документами усіх рівнів, наведеними на рис.1.9 врегульовано ряд організаційних і методичних питань щодо ведення бухгалтерського обліку окремих його об’єктів, розрахунку та сплати податків і обов’язкових платежів, кореспонденції рахунків. Кожен з рівнів нормативно-

правового регулювання включає той ряд нормативів, які на своєму етапі підтримують злагоджене функціонування процесів бухгалтерського обліку на національному рівні. Якщо брати до уваги Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку, то доходи і витрати розглядаються як частина елемента фінансової звітності зображеного на рис. 1.8.

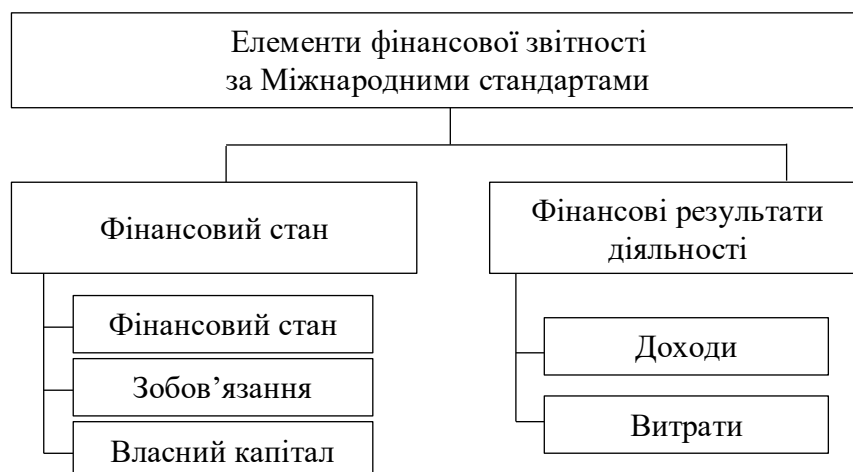

Рис. 1.8. – Елементи фінансової звітності за Міжнародними стандартами*

* Складено автором на підставі джерела [50].

Оцінка елементів фінансової звітності є процедурою визначення суми потоків грошових коштів підприємства за якою вони будуть визнані та відображені у інших формах звітності. Інформація про доходи (витрати), прибутки (збитки) за Міжнародними стандартами зачіпляє усі форми звітності, але найбільш точно відображена у Звіті про прибутки та збитки.

Застосування Міжнародних стандартів фінансової звітності має ряд переваг, а саме: забезпечує порівнянність звітності з іншими підприємствами; надає надійність інформації; дає можливість залучати іноземні інвестиції і позики, вихід на світові ринки збуту; викликає більшу довіру з боку потенційних іноземних інвесторів; дає можливість отримати необхідну інформацію для того, щоб прийняти рішення; прозорість інформації, через дотримання правил її складання, а також наявністю великої кількості пояснень до неї [50].

Основні припущення за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку зображено на рис. 1.9.

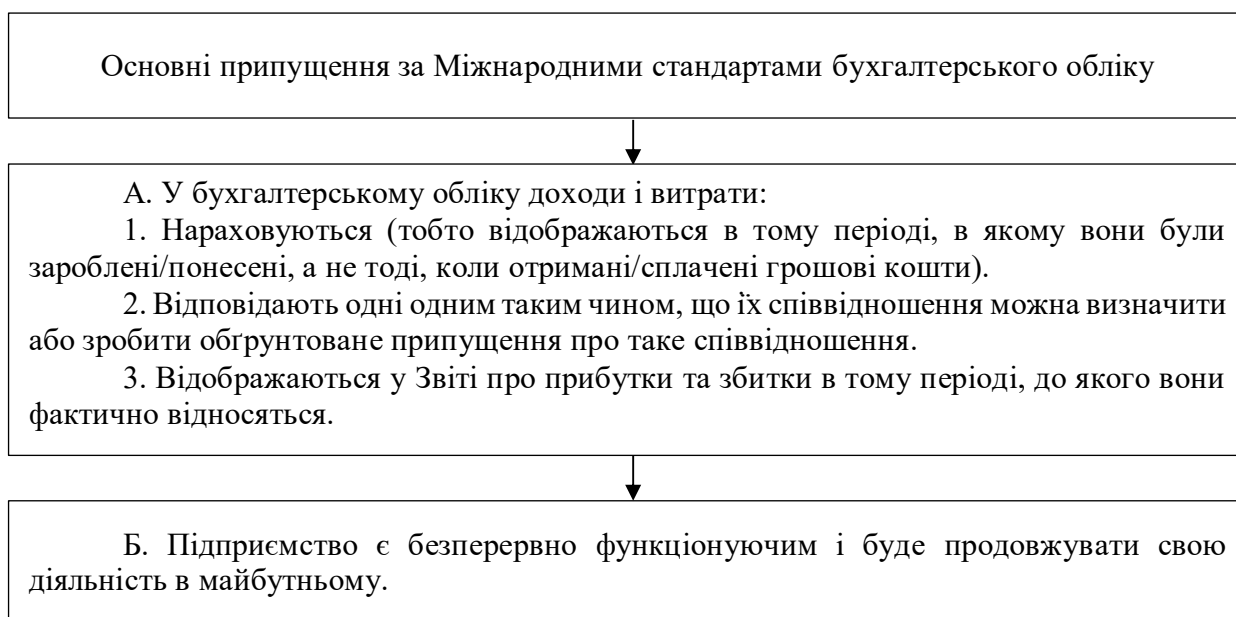

Рис. 1.9 – Основні припущення за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку*

* Складено автором на підставі джерела [50].

Отже, з рис. 1.9 стає зрозуміло, що інформація у Балансі і Звіті про прибутки та збитки подається виходячи з припущення, що підприємство не має ані наміру, ані потреби ліквідуватися або суттєво скоротити масштаби своєї діяльності.

Виходячи з інтересів суспільства можемо зробити висновок, що потрібно розвивати єдину систему обґрунтованих, зрозумілих стандартів бухгалтерського обліку, що застосовуються, сприяти зближенню національних і Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку для прийняття обґрунтованих рішень. Адже використання Міжнародних стандартів фінансової звітності дає змогу українським компаніям, які мають інтереси на міжнародному ринку, надати потенційним та наявним інвесторам, кредиторам та іншим зацікавленим сторонам прозору інформацію про свою діяльність, особливо це стосується інформації щодо фінансових результатів.

1.4. Організація проведення аудиту фінансових результатів основної операційної діяльності

Перехід України до ринкових відносин зумовлює необхідність створення економічних інститутів, які регулюють взаємовідносини різних суб'єктів підприємницької діяльності. Провідне місце в цьому процесі має посідати інститут аудиторства, метою якого є – забезпечення контролю повноти та достовірності інформації, відображеної у звітності суб'єктів господарювання. Дослідження операцій з обліку фінансових результатів діяльності підприємства є одним із важливих напрямів аудиту. При проведенні будь-якої аудиторської перевірки слід чітко виділяти основні складові організаційного процесу перевірки, а саме: сутність перевірки, її мету, завдання, об'єкти та джерела інформації.

В Україні ухвалено низку нормативних актів, що повинні закласти основу для розвитку і дослідження стадій, процедур аудиту, аудиторської діяльності.

Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні і спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів користувачів фінансової та іншої економічної інформації [38].

Нормативні акти, що регулюють аудиторську діяльність в Україні наведені у вигляді табл. Ж.1 на додатку Ж.

Саме ці підходи, наведені в табл. Ж.1, закріплені у основних вітчизняних нормативних документах: Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1, Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід», Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 «Біологічні активи»,

а також у Плані рахунків та Інструкції по його застосуванню, яким передбачено порядок визначення і обліку фінансового результату аналогічний зарубіжній практиці.

Згідно з проведеним дослідженням економічної літератури і нормативних документів встановлено, що метою аудиту фінансових результатів є перевірка і підтвердження реальності і достовірності показників Звіту про фінансові результати та їх використання, оцінка вірогідності даних первинних документів щодо визначення доходів та формування фінансових результатів, повноти та своєчасності відображення первинних даних в облікових регістрах, відповідності методики обліку доходів від реалізації, інших операційних, фінансових та інвестиційних доходів, надзвичайних доходів чинним нормативним документам.

Зазначимо, що сутність аудиторської перевірки фінансових результатів діяльності підприємства доцільно розкривати виходячи з її внутрішньої структури, яка налічує три стадії:

- Констатація (з'ясування фактичного стану справ);
- Аналіз (зіставлення прийнятих рішень з реальною практикою та діючим законодавством);
- Вжиття заходів (вжиття відповідних дій з метою покращення, коригування процесу управління).

Метою аудиту фінансових результатів діяльності підприємства є:

- встановлення відповідності облікової інформації щодо накопичення витрат і собівартості реалізованої продукції нормативним документам;
- встановлення правильності ведення обліку витрат діяльності та його відповідності прийнятій обліковій політиці;
- встановлення правомірності класифікації витрат та відображення їх в регістрах обліку і фінансовій звітності;
- встановлення об'єктивної істини щодо достовірності, об'єктивності, правдивості й законності відображення в бухгалтерському обліку й фінансовій

звітності доходів та фінансових результатів й донесення цієї істини через аудиторський висновок до користувачів інформації [51].

Для досягнення поставленої мети слід чітко визначати завдання аудиту фінансових результатів, які виділяють у відповідності до встановлених критеріїв оцінки фінансової звітності. Такий підхід до конкретизації завдань аудиту дає можливість аудитору в логічній послідовності формувати думку про надану інформацію, більш точно та оперативно проводити перевірку фінансових результатів і їх відображення в фінансовій звітності підприємства.

Об'єктами аудиту є конкретні форми прояву предмету аудиту, якими можуть бути усі без винятку господарські факти і операції, що формують господарські процеси, сукупність яких представляє господарську діяльність суб'єкта, який перевіряється.

На кожному конкретному підприємстві аудит може охоплювати рух всього комплексу активів, зобов'язань та змін в структурі капіталу. При цьому об'єкти аудиту настільки різноманітні, що надати їх вичерпний перелік практично неможливо. Для досягнення ефективності аудиту фінансових результатів пропонується всі об'єкти перевірки поділяти на чотири класифікаційні групи [51]:

- Елементи облікової політики суб'єкта господарювання з питань доходів, витрат і фінансових результатів;
- Господарські операції з обліку доходів, витрат і фінансових результатів;
- Облікові записи в первинних документах, регістрах обліку і звітності за доходами, витратами, фінансовими результатами;
- Інформація про доходи, витрати і фінансові результати в матеріалах попередніх перевірок.

Важливим моментом будь-якої аудиторської перевірки (в тому числі і вивчення фінансових результатів діяльності підприємства) є інформаційне забезпечення. В залежності від змісту об'єкту контролю аудитор обирає

відповідні джерела інформації, які дають повну характеристику об'єкта, який вивчається.

Такими джерелами для аудиту операцій з обліку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності є наступні [52]:

- наказ про облікову політику підприємства;
- первинні документи, які підтверджують виникнення доходів, витрат і фінансових результатів діяльності;
- облікові реєстри, що використовуються для відображення господарських операцій з обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності (Журнал 5/5А, Журнал 6);
- Головна книга підприємства – реєстр синтетичного обліку, де відображаються залишки на початок та кінець звітного періоду та обороти за дебетом і кредитом відповідних рахунків;
- акти та довідки попередніх перевірок, аудиторські висновки та інша документація, що узагальнює результати контролю;
- фінансова звітність підприємства.

Найбільш вагомими джерелами інформації для вивчення операцій з обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства є облікові документи. При цьому аудиторі необхідно чітко знати, які первинні документи підтверджують виникнення доходів і витрат, а також знати порядок відображення їх в облікових реєстрах та фінансовій звітності.

Одним із основних правил здійснення аудиту є його планування, у відповідності до якого аудитор повинен так організувати свою роботу, щоб забезпечити її високу якість та бути впевненим, що в кожній конкретній ситуації застосовуються найбільш ефективні та діючі процедури аудиту.

Планування аудиту тісно пов'язано з визначенням цілей, завдань, об'єктів, джерел інформації аудиторської перевірки, а також відповідальності та обов'язків аудиторів. Врахування цих факторів повинно гарантувати високу якість, економічність, ефективність та своєчасність незалежних перевірок.

Процес планування як початковий етап проведення аудиту, включає розробку загального плану з визначенням обсягу, графіків і строків проведення перевірки, а також аудиторської програми, яка конкретизує обсяг, види та послідовність аудиторських процедур, необхідних для формування об'єктивної та обґрунтованої думки про досліджені факти господарського життя, достовірність показників бухгалтерської звітності клієнта. Процес планування аудиту фінансових результатів діяльності підприємства охоплює такі основних етапів, які наведено на рис. И.1 додатку И.

Одержавши в процесі попереднього планування дані про підприємство, аудитор приступає до розробки загального плану аудиту.

План аудиту є документом організаційно-методологічного характеру, який містить основні стадії процесу аудиту, розміщені в логічній послідовності, із зазначенням видів запланованих робіт, періоду їх проведення, відповідних виконавців та інших питань. План повинен складатися з урахуванням бізнесу клієнта, організації обліку і внутрішнього контролю клієнта, визначених ризиків і меж суттєвості, координації дій, супроводження і нагляду за діяльністю асистентів аудитора, експертів та інших фахівців, які не є аудиторами.

Під час розробки загального плану аудиту аудитору слід здійснювати аналіз наступних питань [53]:

– Розуміння аудитором бізнесу клієнта: головних чинників, які мають вплив на основну діяльність підприємства; найважливіших характеристик підприємницької діяльності підприємства, його організаційної структури, процесу виробництва, надання послуг, фінансового стану, а також порядку його звітування, враховуючи зміни, які, можливо, сталися після попереднього аудиту; розподіл обов'язків між керівництвом підприємства.

– Розуміння бухгалтерського обліку та системи внутрішнього контролю: методології і принципів бухгалтерського обліку, які застосовуються бухгалтерією підприємства; можливого ефекту від змін в обліковій політиці чи термінології; знань аудитора з питань бухгалтерського обліку і системи

внутрішнього контролю, які можуть бути використані аудитором в тестах оцінки надійності внутрішнього контролю підприємства та в незалежних аудиторських процедурах.

– Визначення ризиків та суттєвості: оцінка аудитором ризику внутрішнього контролю – ефективності системи внутрішньогосподарського контролю, тобто її спроможності попереджати і виявляти помилки на підприємстві, оцінка розміру особистого аудиторського ризику не виявлення суттєвих помилок у звітності підприємства, яка існує під час проведення аудитором аудиторських процедур, і визначення на підставі цього найважливіших напрямів аудиту; визначення порогу суттєвості помилок для цілей аудиту з кожного виду операцій; ймовірність існування суттєвих помилок в обліку, яка оцінюється аудитором з огляду на попередній період перевірки і виявлені ним раніше помилки; визначення складних бухгалтерських операцій, враховуючи ті, які виконувалися на основі суб'єктивної думки бухгалтера.

– Види, час і повнота процедур: існування можливості оперативного внесення змін в окремі напрями аудиту; вплив інформаційних технологій на проведення аудиторської перевірки; робота внутрішніх аудиторів підприємства та можливий вплив її на аудиторські процедури зовнішніх аудиторів.

– Координація, керівництво, супроводження і нагляд: участь в аудиті інших аудиторів, аудиторських фірм; участь в аудиті експертів та інших фахівців, які не є аудиторами; дислокації (місцезнаходження) підрозділів підприємства; підбір виконавців аудиту і розподіл між ними обов'язків, враховуючи їхній професійний рівень та досвід роботи.

– Інші питання: можливість оперативного внесення до програми аудиту наприкінці аудиторської перевірки питання безперервності діяльності підприємства, виходячи з припущення, що його діяльність триватиме найближчим часом; умови, які повинні привернути особливу увагу аудитора, відносини підприємства з пов'язаними особами.

Щоб повніше визначити характер, обсяг та зміст аудиторських процедур на етапі планування аудиту, аудитор повинен обов'язково дати оцінку системі бухгалтерського обліку і внутрішнього контролю клієнта. В процесі такої оцінки встановлюється ймовірність помилок у бухгалтерському обліку, які впливають на достовірність фінансової інформації [53].

При цьому слід мати на увазі, що система внутрішнього контролю не може дати абсолютних гарантій його ефективності, оскільки:

- по-перше, ніхто не може поручитися за відсутність корисливих мотивів у працівника, наділеного владою;
- по-друге, керівництво часто ігнорує контроль, який воно само встановило;
- по-третє, можливі помилки і неточності в записах, підрахунках в результаті нерозуміння завдання, втоми або неохайності.

Враховуючи наведені обмеження ефективності внутрішнього контролю, зовнішній аудитор повинен дати оцінку результативності внутрішнього контролю за такими основними позиціями:

- ступенем незалежності внутрішнього контролю;
- чисельністю, кваліфікацією і досвідом персоналу, який займається внутрішнім контролем;
- масштабом, глибиною, напрямом і строками проведення перевірок суб'єктами внутрішнього контролю;
- огляд усіх документів, які стосуються внутрішнього контролю, перевірок, які може надати клієнт;
- ступенем впливу органів управління на роботу суб'єктів внутрішнього контролю.

На початковому етапі планування також рекомендується виконати аналітичні процедури, які допоможуть аудитору виявити важливі для аудиту питання і тим самим краще спланувати роботу. Це може бути тестування економічних показників за кілька років, тестування облікових даних на місяцях.

Важливим етапом у підготовці загального плану перевірки є вивчення системи бухгалтерського обліку, оцінка системи внутрішнього контролю, які слід здійснювати наступним шляхом: аналіз відповідної документації; усних бесід з керівництвом; опитування персоналу, який задіяний у цих системах.

Для виконання плану аудитор повинен підготувати в письмовій формі програму аудиторської перевірки в якій мають бути визначені конкретні завдання і процедури для кожного об'єкта аудита.

Програма повинна бути настільки деталізованою, щоб можна було використовувати її як інструкцію для виконавців аудиту, які беруть участь в перевірці та служити засобом контролю за їх роботою. Аудиторська програма повинна містити перелік об'єктів аудиту за його напрямками, а також час, який необхідно витратити на кожен напрям аудиту або аудиторську процедуру [54].

Отже, процес планування та розробка програм аудиту доходів і витрат підприємства є важливим етапом підготовки аудиторської перевірки фінансових результатів, забезпечення її ефективності, якості та надійності.

Одним із основних аспектів організації аудиторської перевірки фінансових результатів діяльності підприємства є її документальне оформлення. Документальне оформлення аудиту слід вважати однією з найважливіших умов його кваліфікованого проведення, основною метою якого є підтвердження того, що аудиторська перевірка була проведена у відповідності до прийнятих принципів аудиту.

Робочою документацією аудитора є записи, за допомогою яких він фіксує проведені процедури перевірки, тести, отриману інформацію і відповідні висновки, які робляться під час проведення аудиторської перевірки. У робочу документацію вноситься інформація, яка, на думку аудитора, є важливою для того, щоб правильно виконати аудиторську

перевірку, і яка повинна підтвердити висновки і пропозиції в аудиторському висновку.

Методика документування результатів аудиту була розглянута багатьма авторами, але найбільш повно та різносторонньо це питання висвітлене Пилипенком І. І. в роботі «Аудит. Методика документування» [55].

Автором вперше в Україні на основі чинного законодавства та національних нормативів аудиту викладено апробовану практикою методика документування аудиту і запропоновано цілісну систему робочої документації, в тому числі за перевіркою фінансових результатів діяльності підприємства та пов'язаних з ними операцій з обліку доходів і витрат.

Робоча документація забезпечує виконання важливих функцій у проведенні та узагальненні результатів аудиторського дослідження, в тому числі і при проведенні перевірки доходів, витрат та фінансових результатів діяльності підприємства.

Практична цінність робочої документації полягає в тому, що її використання для планування, здійснення та узагальнення наслідків аудиту сприяє покращенню перевірок, дає змогу контролювати процес і результати їх проведення. Важливість цієї документації обумовлюється й тим, що її ведення забезпечує реєстрацію результатів експертиз, які проводяться аудиторами для підтвердження прийнятих ними рішень. Основними критеріями доцільності використання робочих документів аудиторами доцільно вважати: розробку плану аудиторської перевірки та підтвердження його виконання; систематизацію інформації, яка збирається в процесі перевірки; організацію оперативного управління процесом перевірки та створення основи для визначення ефективності виконаної роботи кожним аудитором; оцінку адекватності поточних методів аудиту, які використовуються в практичній діяльності, чинному законодавству.

Таким чином, ведення робочої документації не є самоціллю, а здійснюється з метою належної підготовки та оформлення підсумкової документації. Робочі документи охоплюють інформацію, яка з одного боку, є

важливою для проведення аудиту, з іншого – повинні підтверджувати узагальнення та пропозиції, викладені в аудиторському висновку.

Призначення робочої документації для вивчення операцій з обліку доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства наведено на рис. И.2 додатку И.

Отже, організація здійснення аудиту доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства являє собою встановлений аудиторською фірмою порядок і технологію виконання договірної роботи суб'єктами аудиту при узгодженні зусиль і способів виконання з метою забезпечення максимальної ефективності використання аудиторської праці при виконанні умов договору.

Центральною та основною темою вивчення аудиторської діяльності, є питання методики здійснення аудиту. Під методикою розуміють сукупність правил здійснення конкретного дослідження, послідовність інструментів, що застосовуються при вивченні відповідних фактів.

Методика аудиту – це застосування сукупних способів і прийомів, які дають можливість провести аудит системно, в найбільш доцільній послідовності. Іншими словами, це система способів, прийомів і правил, що застосовуються при вивченні фінансово-господарської діяльності підприємства, що складається із трьох рівнів, які включають: об'єкти дослідження, джерела отримання інформації, способи і прийоми вивчення об'єктів. Визначена кількість способів і прийомів аудиту, за допомогою яких розв'язують конкретну проблему, становить методику аудиторського пізнання, яку доцільно поділяти на два види:

– загальна методика аудиту – ґрунтується на застосуванні єдиних правил, підходів і прийомів при вивченні діяльності підприємства всіх галузей економічної діяльності, містить обов'язкові до всіх об'єктів перевірки способи, прийоми, техніку і тактику;

– часткова методика аудиту – ґрунтується на особливостях аудиту більш вузьких об’єктів, шляхом узагальнення практики виявлення однорідних відхилень, включаючи способи їх здійснення [56].

Для розробки методики аудиторської перевірки конкретних об’єктів обліку пропонується використовувати єдину загальну схему, яка повинна охоплювати такі основні положення:

- вивчення основних нормативних документів;
- опис альтернативної облікової політики з питань, вибір яких поданий економічному суб’єктові за нормативними документами;
- перелік первинних документів за розділами обліку;86
- реєстри аналітичного та синтетичного обліку, фінансова звітність;
- класифікатор можливих порушень;
- довідник аудитора для складання програми перевірки;
- методи збирання аудиторських доказів, які застосовуються при перевірці;
- опис контрольних процедур.

У відповідності до структури методики аудиту більш детально розглянемо процес вивчення формування та обліку фінансових результатів діяльності підприємства, оскільки в умовах ринкової економіки він є найважливішим завданням аудиторської перевірки. Це дослідження дає змогу отримати загальну інформацію про фактичний стан справ та розробити комплекс рекомендацій і пропозицій щодо поліпшення фінансово-господарської діяльності, досягнутого на момент перевірки, а також по підвищенню ефективності фінансової політики та тривалу перспективу.

Важливим кроком аудитора при вивченні фінансових результатів діяльності підприємства та пов’язаних з ними операцій з обліку доходів і витрат є оцінка надійності системи внутрішнього контролю. Аудитор повинен впевнитись в тому, що засоби контролю клієнта, що перевіряється, досягають наступних цілей:

- господарські операції з обліку доходів і витрат здійснюються за вказівкою керівництва як в цілому, так і в конкретних випадках;

- всі операції, які підтверджують виникнення доходів і витрат, фіксуються в бухгалтерському обліку в правильних сумах, на відповідних рахунках обліку, в тому періоді часу, коли були здійснені, відповідно до прийнятої в клієнта облікової політики;

- відповідність зафіксованих облікових даних про доходи, витрати і фінансові результати в регістрах обліку, Головній книзі та фінансовій звітності.

При цьому слід мати на увазі, що система бухгалтерського обліку господарюючого суб'єкта може вважатися ефективною, якщо в ході фіксації господарських операцій дотримуються наступні вимоги:

- операції в обліку правильно відображають період їх здійснення;

- операції в обліку зафіксовані в правильних сумах;

- операції правильно та у відповідності до діючих нормативних положень та облікової політики відображені на рахунках бухгалтерського обліку;

- зафіксовано всі деталі операцій, які мають суттєве значення для обліку і звітності;

- обмежена можливість виникнення зловживань.

Якщо на підприємстві існує система внутрішнього контролю, перед проведенням аудиту необхідно протестувати її на ефективність, визначити ступінь довіри та слабкі місця в ній. За результатами тестування слабких місць слід визначити обсяг вибірки, відсоток відхилення та аудиторський ризик.

Якщо внутрішній контроль доходів і витрат підприємства діє ефективно, масштаб перевірки можна суттєво скоротити. При цьому доцільно використовувати тести внутрішнього контролю доходів і витрат, які розроблено провідними науковцями та сертифікованими аудиторами України –Пилипенком І. І. [55].

Починаючи перевірку правильності обліку витрат і доходів діяльності підприємства, аудитору доцільно розглядати їх з точки зору форм звітності, в

яких вони відображені. Тобто, при перевірці балансу аудитор повинен звернути увагу на статті незавершеного виробництва, готової продукції і товарів у частині віднесених товарно-транспортних витрат, витрат і доходів майбутніх періодів, а при перевірці звіту про фінансові результати – на всі статті доходів та витрат і особливо на собівартість реалізованої продукції.

Оскільки основним продуктом діяльності підприємства можуть бути готова продукція, товари, роботи або послуги (або всі водночас) виникає потреба у більш глибокій деталізації процедури перевірки доходів і витрат підприємства. Як свідчить закордонна практика, під час здійснення аудиторської перевірки використовується інший підхід, а саме, перевірка окремих циклів підприємства (цикл закупівлі, цикл отримання доходу тощо). За бажанням можна використовувати і його. Однак, пропонуємо інший варіант, а саме, схематично аудит звітності можна подати у вигляді піраміди, де вершиною є стаття звітності, а основою господарська операція. Такий підхід є більш значним для вітчизняного аудитора та проілюстрований на рис. 1.10.

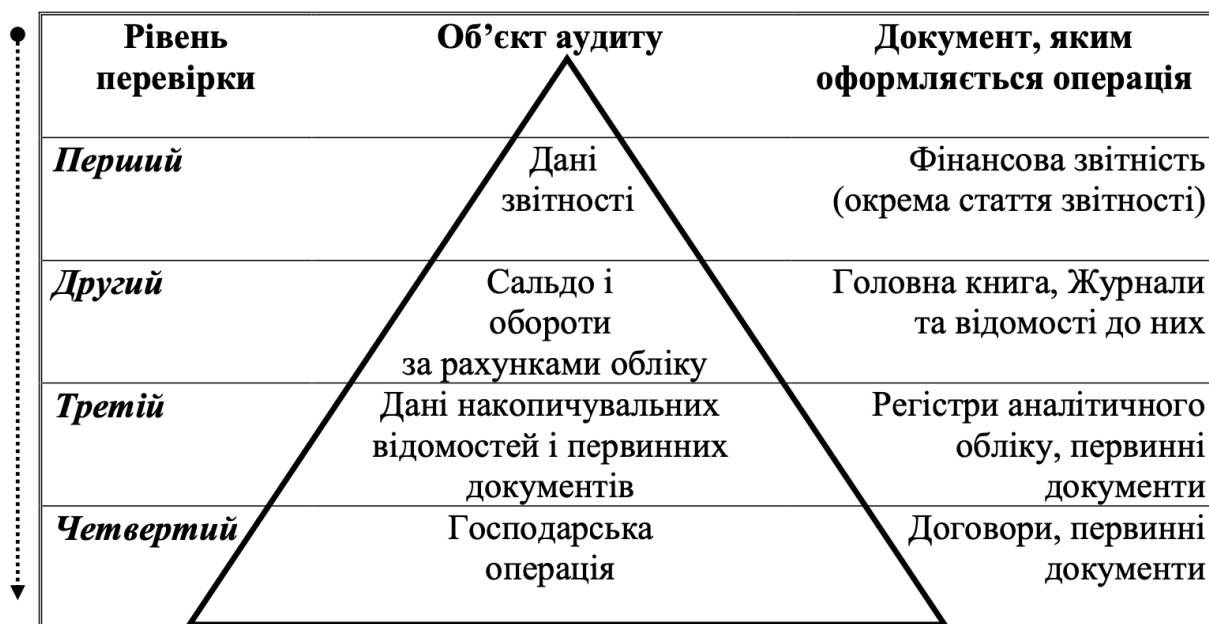

Рис. 1.10 – Загальна схема аудиторської перевірки даних фінансової звітності*

* Складено автором на підставі джерела [54].

Беручи цю схему за основу і конкретизуючи її щодо особливостей обліку доходів і витрат діяльності підприємства, можна розробити такий порядок проведення їх аудиторської перевірки:

- перший рівень:

- перевірка порівнянності показників фінансової звітності щодо повноти відображення доходів і витрат діяльності підприємства за допомогою аналітичних методів (критерієм може слугувати рекомендація Міністерством фінансів України таблиця порівнянності показників фінансової звітності);

- аналітичне дослідження доходів і витрат підприємства за допомогою методів економічного аналізу для визначення їх динаміки з метою оцінки можливих відхилень і виявлення незвичних тенденцій, які можуть свідчити про недостовірність обліку або шахрайство (на статті з незадовільними або несподіваними тенденціями в подальшому звернути особливу увагу);

- другий рівень:

- тестування синтетичного обліку доходів і витрат за допомогою зустрічної звірки оборотів в Головній книзі та регістрах обліку (Журнали 5 (5А), 6);

- третій рівень:

- встановлення відповідності синтетичного і аналітичного обліку доходів і витрат підприємства за допомогою зустрічної перевірки, перевірки коректності бухгалтерських записів;

- перевірка відповідності складу доходів і витрат підприємства вимогам П(С)БО 15 «Дохід» та П(С)БО 16 «Витрати», додержання критеріїв їх визнання та класифікації;

- перевірка правильності формування собівартості реалізованої продукції та розподілу загальновиробничих витрат (які мають безпосередній вплив на собівартість реалізації) на основі аналітичних розрахунків та зустрічних перевірок;

- четвертий рівень:

– перевірка законності здійснення господарських операцій, реальність їх існування (наявність договорів та документального забезпечення);

– за допомогою документальних методів та зустрічної перевірки перевірити наявності відповідних первинних документів, які підтверджують виникнення доходів і витрат підприємства, правильність їх оформлення.

На першому та другому рівнях аудитор може виходити з власного професіоналізму, використовувати вибіркові дослідження, що прискорює та здешевлює аудит. Перевірку на третьому і четвертому рівнях потрібно якомога ретельніше деталізувати, що дасть можливість більш ефективно вивчити операції з обліку доходів і витрат підприємства.

В основу обліку доходів і витрат підприємства покладено такі основні принципи бухгалтерського обліку та звітності, як нарахування, відповідність та періодичність. Суть принципу нарахування полягає у відображенні результатів господарських операцій у тому звітному періоді, в якому вони відбуваються, не враховуючи моменту отримання чи сплати грошових коштів, оскільки не завжди дата оплати збігається по звітних періодах з датою здійснення господарських операцій [36].

Даний принцип обов'язково застосовується у поєднанні з принципом відповідності, який полягає у порівнянні доходів і витрат звітного періоду, тобто якщо визнається підприємством дохід від реалізації готової продукції в момент відвантаження її покупцям, то одночасно потрібно визнавати і собівартість реалізації продукції.

Таким чином, головне завдання аудитора полягає у визначенні доходів і витрат у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності за видами діяльності, що забезпечить підставу для подальшого аналізу роботи підприємства та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. При цьому слід звертати особливу увагу на правильність розмежування понесених витрат відповідно до одержаних доходів, тобто встановити чи дотримується підприємство вимог НП(С)БО 15 «Дохід» і НП(С)БО 16 «Витрати» щодо класифікації понесених

витрат і одержання доходів за відповідними напрямками діяльності: звичайної та надзвичайних подій [27, 40].

Беручи за основу ці принципи і враховуючи критерії визнання доходів і витрат, аудиторську перевірку пропонується проводити за алгоритмом, який наведено на рис. К.1 у додатку К. Отже, використовуючи запропоновані методичні підходи аудиторської перевірки операцій з обліку доходів і витрат підприємства, аудитор може висловити думку щодо достовірності фінансової звітності за цими статтями.

Важливим моментом проведення аудиту підприємства є перевірка достовірності та повноти формування фінансових результатів діяльності. Вона значно відрізняється від перевірки балансових статей активів і зобов'язань, використовуючи лише прийом документального контролю.

Серед основних напрямів дослідження порядку формування фінансових результатів діяльності слід виділяти наступні:

- визначення зовнішніх обставин, під тиском яких не відображаються реальні результати фінансово-господарської діяльності;
- вивчення особистих мотивів, які спонукають посадових осіб впливати на достовірність інформації, що наводиться у фінансовій звітності;
- виявлення причин та мотивацій, які сприяють приховуванню фактів недостовірного відображення інформації про фінансові результати у звітності підприємства;
- виявлення способів приховування фактів про невідповідність реальних даних з фінансових результатів, наведених у звітності підприємства; визначення заходів, які можуть сприяти достовірному відображенню результатів фінансово-господарської діяльності у фінансовій звітності [57].

Головним джерелом повної, правдивої та неупередженої інформації про доходи, витрати і фінансові результати (прибутки чи збитки) діяльності підприємства, за звітний період, є Звіт про фінансові результати.

Думка аудитора про достовірність або недостовірність даної форми звітності повинна базуватись, в першу чергу, на зібраних в ході перевірки

підтверджень. При цьому збір і оцінку аудиторських підтверджень слід здійснювати на систематизованій основі, обґрунтовуючи впевненість аудитора щодо складеного висновку відносно достовірності та повноти формування фінансових результатів діяльності підприємства.

Метою перевірки Звіту про фінансові результати є надання аудитором висновку про те, чи відповідає даний документ в усіх суттєвих аспектах стандартам, які регламентують порядок підготовки і представлення фінансових звітів.

До найбільш вагомих завдань аудиторської перевірки показників Звіту про фінансові результати слід віднести наступні:

- по-перше, дослідження достовірності та відповідності показників Звіту про фінансові результати даним Головної книги та реєстрів синтетичного і аналітичного обліку;

- по-друге, вивчення взаємоузгодженості показників Звіту про фінансові результати з даними інших форм звітності;

- по-третє, порівняння даних річного Звіту про фінансові результати з даними квартальних форм;

- по-четверте, оцінка впливу подій, що відбулися, на показники Звіту про фінансові результати.

Для вивчення даних Звіту про фінансові результати слід використовувати такі основні прийоми контролю: формальна перевірка, аналітична перевірка, арифметична перевірка, перевірка за сутністю.

Формальна перевірка полягає у візуальному дослідженні правильності записів усіх реквізитів звіту та виявленні наявності самостійних змін у встановленій формі, необумовлених виправлень, підчисток, наявності підписів.

Під час загального огляду Звіту про фінансові результати аудитор повинен звернути увагу на заповнення його адресної частини. Вид діяльності підприємства повинен відповідати його видам діяльності, які передбачено статутом чи установчим договором. У разі необхідності ліцензування даного

виду діяльності обов'язковою є перевірка наявності у підприємства ліцензії та її строку дії. Слід пам'ятати, що запис у засновницьких документах про те, що підприємство може займатися іншими видами діяльності, не забороненими законодавством не дає підстав йому, створеному, наприклад, для виробництва продуктів харчування, займатися операціями з цінними паперами. Визначення виду діяльності суб'єкта господарювання є важливим критерієм для правильного розмежування доходів і витрат з основної, фінансової та інвестиційної діяльності.

При проведенні аналітичної перевірки показників Звіту про фінансові результати здійснюється їх оцінка за допомогою вивчення вірогідних залежностей між показниками з метою виявлення суттєвих відхилень, вивчення яких за допомогою глибинних та наскрізних тестів дає змогу встановити факти помилок та порушень, що призводять до перекручення звітних даних.

Першочергово аудиторю слід вивчати ті ділянки звіту, де аудиторський ризик є найбільшим, тобто можливість шахрайства чи наявність помилок в обліку, що є для даного клієнта найвірогіднішим. В залежності від цього аудитор може виділити ті операції, які потрібно перевірити більш ретельно, і ті, де можна покласти на інформацію клієнта.

За допомогою арифметичної перевірки визначається правильність підрахунків у Звітові про фінансові результати та виявляються відхилення, що приховані за неправильними арифметичними діями. Також потрібно перевірити зіставлення та взаємозв'язок показників, їх відображення в Головній книзі, зведених регістрах синтетичного та аналітичного обліку, первинних документах.

У процесі перевірки та підтвердження достовірності інформації, яка наведена у Звіті про фінансові результати, в аудитора може виникнути три ситуації, коли:

– інформація, показана у звіт, відображає реальний результат фінансово-господарської діяльності підприємства;

– інформація у звіті викривлена навмисно, тобто через помилки в обліку, неправильне тлумачення законів, неправильну інтерпретацію господарських фактів та з інших причин;

– інформація у звіті викривлена через неправильне її відображення працівниками підприємства навмисно, тобто шляхом застосування дій, спеціально підготовлених для викривлення певної інформації.

Виходячи з наведених ситуацій, слід виділяти такі основні напрями емпіричного дослідження достовірності показників Звіту про фінансові результати, а саме:

– визначення зовнішніх обставин, пов'язаних з діяльністю підприємства, під тиском яких не відображаються реальні результати фінансово-господарської діяльності;

– вивчення особистих мотивів, які спонукають посадових осіб, причетних до фінансової та податкової звітності, впливати на достовірність інформації у цій звітності;

– виявлення причин, які сприяють приховуванню фактично недостовірного відображення інформації про фінансові результати у фінансовій та податковій звітності;

– виявлення мотивів (психоаналітичних підходів), які здатні виправдати факт недостовірного відображення інформації про фінансові результати у фінансовій та податковій звітності;

– виявлення способів приховування фактів про недостовірність реальних даних із фінансових результатів, наданих у фінансовій та податковій звітності;

– визначення заходів, які можуть сприяти більш достовірному відображенню результатів фінансово-господарської діяльності фінансовій та податковій звітності.

Отже, виходячи з вище наведеного, пропонується проводити аудиторську перевірку Звіту про фінансові результати проводити у декілька етапів, а саме:

- Повнота та достовірність визначення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг).
- Розрахунок валового прибутку (збитку).
- Повнота та достовірність визначення фінансового результату від операційної діяльності (прибутку чи збитку).
- Повнота та достовірність визначення фінансового результату від звичайної діяльності до оподаткування (прибутку чи збитку).
- Розрахунок фінансового результату від звичайної діяльності.
- Повнота визначення чистого прибутку (збитку).

Для документального оформлення результатів вивчення Звіту про фінансові результати рекомендується використовувати низку аналітичних таблиць, які можуть бути оформлені як робочі документи аудитора.

Отже, запропоновані елементи методики аудиту фінансових результатів діяльності підприємства сприятимуть зменшенню аудиторського ризику; підвищенню ефективності роботи аудитора; чіткому формулюванню проблем, які мають місце в обліку; дадуть можливість прийняти обґрунтований та неупереджений висновок щодо показників фінансового-господарської діяльності суб'єкта перевірки.

Висновки першого розділу

Дослідивши економічну сутність фінансових результатів та їх облік, проаналізував нормативно-правове регулювання та організацію проведення аудиту фінансових результатів основної операційної діяльності, можна сформулювати наступні висновки:

1. Фінансовий результат є досить складною та багатовимірною категорією; він є показником ефективності виробництва, який здатний вплинути на рішення управлінського персоналу щодо прийняття управлінських рішень, а також на рішення зовнішніх користувачів.

Фінансовий результат у формі прибутку виступає головною метою діяльності підприємства на ринку та одним з ключових показників, який визначає ефективність його діяльності. Збиток – це певні втрати, шкоди, упущені вигоди підприємства у вигляді перевищення суми витрат, здійснених для отримання доходів, над сумою цих доходів. Для ефективної діяльності підприємства та правильності прийняття управлінських рішень необхідно належним чином організувати бухгалтерський облік, внутрішній аудит і аналіз. Інформація про фінансовий результат відображається у фінансових звітах підприємства та є загальнодоступною інформацією для визначення рівня ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства та є головним джерелом інформації для потенційних партнерів.

2. Облік фінансових результатів підприємства ведеться згідно Інструкції «Про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій» та для обліку доходів використовують рахунки класу 7 «Доходи і результати діяльності», а для обліку витрат використовують рахунки класу 9 «Витрати діяльності».

3. Законодавча база документального обліку фінансових результатів основної операційної діяльності підприємства регулюються і контролюються державою, на основі відповідних законів України, Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, планів рахунків бухгалтерського обліку, наказів та листів Міністерства фінансів, нормативних документів міністерств та відомств, тощо.

4. Для ефективного управління діяльністю підприємства необхідна своєчасна, повна і достовірна інформація, яка надається широкому колу користувачів. Інформація про доходи, витрати та результати діяльності за звітний період відображається в звіті про фінансові результати, а накопичується в системі рахунків бухгалтерського обліку. Методологічні засади визнання та формування в бухгалтерському обліку інформації про фінансові результати викладено у П(С)БО 3 «Звіт про фінансові результати», П(С)БО 15 «Дохід» та П(С)БО 16 «Витрати». Визначено, що методичні і

організаційні засади обліку доходів, витрат повинні забезпечити: більш високу ступінь достовірності і об'єктивності інформації про доходи та витрати від звичайної діяльності; раціоналізацію порядку класифікації доходів і витрат за групами відповідно до економічної сутності господарських операцій.

5. Результати дослідження першого розділу кваліфікаційної роботи магістра були апробовані та опубліковані в матеріалах XI Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття» в ОНТУ (секція кафедри «обліку та аудиту») в 2023 році в м. Одеса (додаток Л).

2. ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ПРОМИСЛОВО-ТОРГОВЕЛЬНА КОМПАНІЯ «ШАБО»

2.1. Техніко-економічна характеристика ТОВ «ПРОМИСЛОВО- ТОРГОВЕЛЬНА КОМПАНІЯ «ШАБО»

Шабо – один із стародавніх теруарів Європи. Праотцями виноробства в цьому регіоні вважають стародавніх греків. Саме вони в VI – II ст. до Різдва Христова заснували на березі Чорного моря поселення Тіра (пізніше – місто Акерман) і першими висадили тут виноградники. А було це – не мало не багато – понад 2,5 тисячі років тому.

У 16-му столітті в цих краях розпочався «турецький період». Поселення отримало назву «Аша-абаг», що перекладається з турецької як «нижні виноградні сади». Таку назву було вибрано не випадково – територіально виноградники розташовувалися нижче м. Акермана (пізніше – м. Білгород-Дністровський).

Тут вирощували різні сорти винограду. Серед них був один, який і досі росте в Шабо і вважається автохтонним – «Тельті-Курук», що в перекладі з турецької означає «лисячий хвіст». Для збереження цієї унікальної виноградної лози у компанії ШАВО створено спеціальну програму.

Початок культурного виноробства в цьому регіоні пов'язаний з швейцарськими переселенцями, які в 1822 році заснували тут виноробне поселення. Здолавши шлях довжиною 2,5 тисячі кілометрів, швейцарці з далекого кантону прибули на берег Дністровського лиману – до Аша-абагу. Правда, через труднощі вимови вони швидко перейменували своє поселення спочатку на Шабаг, а потім і на Шабо.

Засновник колонії Луї Тардан писав: «Якщо хочете побачити рай на землі, кращого місця не знайдете». Завдяки унікальним характеристикам теруару й виключній працьовитості швейцарських переселенців ця територія поступово перетворилася на справжній виноградарський край.

Саме швейцарці надали цій землі європейських стандартів виноробства. І, як результат, у 1847 році шабські вина отримали свою першу золоту медаль, поклавши, таким чином, початок своєрідній традиції – отримувати високі нагороди на кращих конкурсних дегустаціях світу.

За радянських часів підприємство спеціалізувалося на первинному виноробстві й було одним з найбільших у Радянському Союзі. Виноградники Шабо були опорним пунктом для наукових досліджень. Тут вирощували виноград найрізноманітніших сортів і виробляли виноматеріали для тихих та ігристих вин, популярними були також марочні вина.

У період горбачовської «антиалкогольної кампанії» зусиллями місцевих мешканців вдалося зберегти виноградні плантації та інфраструктуру підприємства. Попри це, за роки перебудови виноробство в Шабо зазнало занепаду.

На основі багатовікових традицій шабського виноробства у 2003 році було створено компанію SHABO – український виноробний комплекс з повним циклом виробництва. Діяльність компанії спрямована на вирощування та переробку винограду, виробництво й реалізацію алкогольної продукції SHABO, створеної виключно з відбірного винограду.

За короткий строк підприємство стало лідером галузі. Сьогодні широкий асортимент продукції SHABO представлено в усіх регіонах України, а також у Грузії, Ізраїлі, Китаї, Польщі, Латвії, Естонії, Бельгії, Франції, Данії, Чехії, США, Бразилії, Канаді, Азербайджані, Японії, Норвегії та Великобританії.
[59]

У Шабо на площі 1200 га вирощується понад 20 сортів винограду, застосовуючи індивідуальний підхід до кожної з 10 млрд елітних виноградних ягід.

Компанія «Шабо» виробляє благородні напої Shabo на власних виробничих потужностях, розташованих у безпосередній близькості від виноградників Шабо. За осначеністю виробничо-технологічна база підприємства є однією з кращих в Європі. Вірність традиціям і сучасні

технології виноробства дозволяють створювати алкогольні напої Shabo, в яких втілено найкращі характеристики теруару, що сформувалися у відбірних виноградних ягодах.

У відділенні елітних вин створюють Великі Вина Shabo – вина КНП («контрольованих найменувань за походженням»). Компанія «Шабо» перша і єдина в Україні має право створювати вина категорії КНП – український аналог французьких АОС (фр. Appellation d'origine contrôlée). Обладнання нового покоління та майстерність виноробів «Шабо» гарантують ексклюзивний підхід буквально до кожної виноградної ягоди.

З 2007 року компанія «Шабо» виробляє коньяки й бренді, а з 2013 року – виноградну горілку Shabo. Виробничі потужності сучасного комплексу, який займає понад 10000 кв.м, забезпечують повний цикл виробництва міцних алкогольних напоїв виноградного походження. Технологічна схема повного циклу включає вирощування й переробку винограду, отримання високоякісного виноматеріалу, дистиляцію виноградного спирту, витримку коньячних спиртів і бутілювання благородних напоїв – коньяків, бренді й виноградної горілки Shabo. [59]

Перші ігристі вина в Шабо було створено ще в 19 столітті швейцарськими переселенцями. Еталон їх якості було відзначено численними медалями на міжнародних виставках. Сьогодні ігристі вина Shabo – втілення досвіду швейцарських переселенців і відродження стародавніх традицій. Дім ігристих вин Shabo розташований у мальовничому місці серед виноградників Шабо. Він має загальну площу майже 1,5 га. Сучасне обладнання забезпечує бездоганну якість на усіх етапах виробництва – від переробки істинно шампанських сортів винограду й до розливу ігристих вин Shabo в пляшки. Майстерність виноробів дозволяє створювати ігристі вина за класичною технологією шампанізації в пляшці й методом Шарма.

Процес виробництва класичних (витриманих) ігристих вин триває від 9 місяців до 13 років. Протягом цього часу в кожній окремо взятій пляшці відбувається загадковий процес природного бродіння.

В основі методу Шарма – також природне бродіння, як і при класичному методі шампанізації в пляшці, тільки роль пляшки виконують сучасні закриті акратофори (резервуари), що вміщують 20 тис. шампанських пляшок. Тому такі ігристі вина іноді називають акратофорними або резервуарними, для їх створення необхідно від 3-х до 6-ти місяців. Усі процеси виробництва ігристих вин Shabo проходять під технологічним контролем енологів «Institut Oenologique de Champagne» (Франція).

Виносховище «Шабо» – одне з найбільших в Україні, його загальна площа майже 10 тис. кв. м. і має 3 рівні: нульовий, 5 та 9 метрів під землею. Тут у дубових баріках і сучасних місткостях з нержавіючої сталі одночасно може зберігатися понад 10 мільйонів літрів вина.

Щорічно в «Шабо» виробляють близько 20 мільйонів пляшок, загалом понад 80 найменувань продукції Shabo, створеної виключно з відбірного винограду. Бутилювання здійснюється на 9-ти лініях розливу. Сучасне обладнання європейського виробництва дозволяє повною мірою при розливі зберегти в благородних напоях Shabo смак та аромат свіжозірваного винограду та його безцінні природні властивості. [59]

В 2021 році продукція ТОВ «ПТК ШАБО» відмічена такими нагородами: Міжнародний дегустаційний конкурс «MUNDUS VINI», Decanter World Wine Awards 2021, Berlin Wine Trophy 2021. [59]

Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «ПТК Шабо» за проаналізований період (два роки) наведено в табл. М.1 додатку М.

З табл. М.1 видно, що чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в звітному році в порівнянні з попереднім збільшився на 70003 тис. грн. або на 8,27 %, в свою чергу собівартість реалізованої продукції зменшилась на 3662,0 тис. грн. або на 0,75 %.

Фінансовий результат до оподаткування зменшився на 6151 тис. грн. або 38 %. Це відбулося за рахунок збільшення збитку від іншої операційної діяльності на 36729,0 тис. грн. або в 6,35р та суттєвого збільшення збитку від

іншої діяльності на 1440 тис. грн. Зменшенні фінансових результатів негативно характеризує діяльність підприємства.

Керівництву досліджуваного підприємства слід детально вивчати структуру витрат від іншої операційної, фінансової та іншої діяльності оскільки вони суттєво впливають на зменшення загального фінансового результату діяльності підприємства за проаналізований період.

Слід зазначити, що у звітному році покращилось використання матеріальних ресурсів, трудових ресурсів та основних засобів. Про що свідчить збільшення таких показників як матеріаловіддача на 7,49%, продуктивність праці на 17,14%, фондівіддача на 28,17%.

Середня річна вартість оборотних коштів в звітному році в порівнянні з попереднім зменшилась на 19389,5 тис. грн. або 2,41 %. Проте, коефіцієнт оборотності оборотних коштів несуттєво проте збільшився.

Також відбулося зменшення рентабельності продукції в звітному році в порівнянні з попереднім на 15,66 % пункти та зменшення рентабельності виробництва – на 0,47 % пункти.

Середня річна сума дебіторської заборгованості зменшилась на 45606 тис. грн. або на 13,43 %, та величина кредиторської заборгованості – на 48513 тис. грн. або на 17,19 %, що має вплив на фінансовий стан та платоспроможність підприємства. Показники ліквідності нижчі нормативних значень, що свідчить про невисокий рівень платоспроможності.

Таким чином, аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «ПТК ШАБО» за проаналізований період свідчить про наявність тенденції покращення діяльності підприємства в окремих моментах.

2.2. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства здійснюють за допомогою даних форм № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та №5 «Примітки до річної фінансової звітності».

Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.1.

Таблиця 2.1 – Аналіз складу, динаміки та структури фінансових результатів діяльності підприємства

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік		Звітний рік		Відхилення	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
1. Фінансовий результат від реалізації продукції	2000-2050-2130-2150	75764	468,05	98558	982,04	22794	30,09
2. . Фінансовий результат від іншої операційної діяльності	2120-2180	5780	35,71	-30949	-308,38	-36729	в-6,3 р
3. Фінансовий результат від операційної діяльності	2190 (2195)	81544	х	67609	х	-13935	-17,09
4. Фінансовий результат від інвестиційної та фінансової діяльності	2200 + 2220 –2250-2255	-65356	-403,76	-56132	-559,31	9224	-14,11
5. Фінансовий результат іншої діяльності	2240 – 2270	-1	-0,01	-1441	-14,36	-1440	в 1440р
6. Фінансові результати до оподаткування	2290 (2295)	16187	100,00	10036	100,00	-6151	-38,00

З таблиці 2.1 видно що фінансовий результат до оподаткування як в звітному та попередньому був прибутком, який зменшився на 6151,00 т. грн або на 38%, це відбулось за рахунок зменшення прибутку від іншої операційної діяльності на 36729,00 т. грн або 6,3 рази, збільшення збитку від іншої діяльності на 1440,00 т. грн або в 1440 р. Проте позитивний вплив здійснило збільшення прибутку від реалізації продукції на 22794,00 т. грн. або

30,09%, та зменшення збитку від інвестиційної та фінансової діяльності на 9224,0 т. грн або 14,11%.

Аналіз формування та динаміки фінансового результату від основної операційної діяльності (реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)) проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналіз формування та динаміки фінансових результатів підприємства від основної операційної діяльності

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік, тис. грн.	Звітний рік, тис. грн.	Відхилення	
				тис. грн.	%
1. Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	846463	916466	70003	8,27
2. Собівартість реалізованої продукції	2050	490915	487253	-3662	-0,75
3. Адміністративні витрати	2130	49236	43480	-5756	-11,69
4. Витрати на збут	2150	230548	287175	56627	24,56
5. Фінансовий результат від основної операційної діяльності	2000-2050-2130-2150	75764	98558	22794	30,09

З таблиці 2.2 видно, що фінансовий результат від основної операційної діяльності був прибутком, який звітному році порівняно з попереднім збільшився на 22794 тис.грн., або на 30,09 %. Це відбулось за рахунок збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 8,27% та зменшення витрат що пов'язані з основною операційною діяльністю (собівартості реалізованої продукції на 0,75%, адміністративних витрат на 11,69%, також відбулось збільшення витрат на збут на 24,56%).

Аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності проводиться даними форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності» за допомогою таблиці 2.3.

З таблиці 2.3 видно що, фінансовий результат від іншої операційної діяльності в попередньому році був прибутком, який зменшився на 36729 тис. грн. або в 6,3 р. та перетворився на збиток в звітному році.

Таблиця 2.3 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої операційної діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Операційна оренда активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2. Операційна курсова різниця	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Реалізація інших необоротних активів	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Штрафи, пені, неустойки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5. Утримання об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Інші операційні доходи і витрати, в тому числі:	26790	21010	5780	100	41704	72653	-30949	100	-36729	в-6,3 р
– відрахування до резерву сумнівних боргів	х	-	-	-	х	-	-	-	-	-
– непродуктивні витрати і втрати	х	-	-	-	х	-	-	-	-	-
Всього фінансовий результат від іншої операційної діяльності	26790	21010	5780	100	41704	72653	-30949	100	-36729	в-6,3 р

Фінансовий результат від іншої операційної діяльності як в попередньому так і в звітному формувався за рахунок інших операційних доходів і витрат.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від інвестиційної, фінансової та іншої діяльності проводиться даними форми №2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)», форми №5 «Примітки до річної фінансової звітності»

В зв'язку з тим, що підприємство не здійснювало інвестиційну діяльність аналіз не проводиться.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової діяльності розраховується за допомогою таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від фінансової діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Дивіденди	–	х	–	–	–	х	–	–	–	–
2. Проценти (2220)	х	–	–	–	х	–	–	–	–	–
3. Фінансова оренда активів	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Інші фінансові доходи і витрати	522	65 878	- 65356	100	420	56552	-56132	100	9 224	-14,11
Всього фінансовий результат від фінансової діяльності	522	65 878	- 65356	100	420	56552	-56132	100	9 224	-14,11

З таблиці 2.4 видно, що фінансовий результат від фінансової діяльності як в звітному так й попередньому році був збитком, який зменшився на 9224 тис.грн., або на 14,11 %, що позитивно характеризує діяльність підприємства. Це відбулось за рахунок зменшення інших фінансових доходів і витрат. Фінансовий результат від фінансової діяльності як в попередньому так і в звітному формувався за рахунок інших фінансових доходів і витрат.

В зв'язку з тим, що підприємство не здійснювало інвестиційну діяльність, її аналіз не проводиться.

Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої діяльності розраховується за допомогою таблиці 2.5.

З таблиці 2.5 видно, що фінансовий результат від іншої діяльності як в звітному так й попередньому році був збитком, який збільшився на 1440 тис.грн., або в 1440р., що негативно характеризує діяльність підприємства. Це відбулось за рахунок збільшення інших витрат. Фінансовий результат від іншої діяльності як в попередньому так і в звітному формувався за рахунок інших доходів і витрат.

Таблиця 2.5 – Детальний аналіз формування, динаміки та структури фінансових результатів від іншої діяльності

Показники	Попередній рік				Звітний рік				Відхилення	
	доходи	витрати	Фінансовий результат		доходи	витрати	Фінансовий результат		абс.	%
			тис. грн.	%			тис. грн.	%		
1. Реалізація фінансових інвестицій	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
2. Реалізація необоротних активів	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
3. Фінансова оренда активів	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
4. Не операційна курсова різниця	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
5. Безоплатно одержані активи	–	x	–	–	–	x	–	–	–	–
6. Списання необоротних активів	x	–	–	–	x	–	–	–	–	–
7. Інші доходи і витрати	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Всього фінансовий результат від іншої діяльності	1	2	-1	100,0	–	1441	-1441	100,0	-1440	в 1440р

Аналіз формування чистого прибутку підприємства проводиться на підставі даних форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.6.

Таблиця 2.6 – Аналіз формування чистого прибутку

Показники	Алгоритм розрахунку за кодом рядка	Попередній рік	Звітний рік	Відхилення	
				абс.	%
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	2290 (2295)	16 187	10 036	-6 151	-38,00
2. Витрати (дохід) з податку на прибуток, тис.грн.	2300	3519	1875	- 1 644	-46,72
3. Чистий прибуток, тис.грн.	2290 (2295) \pm 2300	12 668	8 161	-4 507	-35,58

З таблиці 2.6 видно, що чистий прибуток підприємства в звітному році порівняно з попереднім зменшився на 4507 тис.грн., або на 35,58% . Це відбулось за рахунок зменшення прибутку до оподаткування на 6151 тис.грн., або на 38,0%, та витрат з податку на прибуток на 1644 тис.грн., або на 46,72% .

Аналіз рентабельності виробництва здійснюють за даними форм №1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)» та № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» за допомогою таблиці 2.7.

Таблиця 2.7 – Аналіз рентабельності виробництва

Показники	Алгоритм розрахунку	Попередній рік	Звітний рік	Абсолютне відхилення
1. Фінансовий результат до оподаткування, тис.грн.	форма №2 р.2290(2295)	16 187	10 036	-6 151
2. Середня річна вартість основних засобів, тис.грн.	форма №1 р. 1011*	472812	479 867	7 055
3. Середня річна вартість оборотних коштів, тис.грн.	форма №1 р.1195*	802 968	783 579	-19 390
4. Загальна величина виробничих фондів підприємства, тис. грн..	р. 2 + р. 3	1 275 780	1 263 445	-12 335
5. Рентабельність виробництва, %	р.1: р.4·100%	1,27	0,79	-0,47

З таблиці 2.7 видно, що рентабельність виробництва в звітному році порівняно з попереднім зменшилась на 0,48%п., це відбулось під впливом наступних чинників:

1) Зменшення прибутку до оподаткування на 6151 тис.грн., здійснило негативний вплив та зменшило рентабельність виробництва на 0,48%п.;

2) Зменшення середньорічної вартості основних засобів на 1045 тис.грн., не здійснило впливу на рентабельність виробництва;

3) Збільшення середньорічної вартості оборотних коштів на 30557 тис.грн., здійснило позитивний вплив та збільшило рентабельність виробництва на 0,01%п. Ці зміни негативно характеризують діяльність підприємства.

За допомогою прийому ланцюгових підстановок виявимо вплив на зміну рентабельності виробництва в звітному році порівняно з попереднім таких факторів, як:

- зміна прибутку від звичайної діяльності до оподаткування;
- зміна середньої річної вартості основних засобів за основним видом діяльності;
- зміна середньої річної вартості оборотних коштів.

$$R \text{ попер} = \text{ФР попер} / \text{ОЗ попер} + \text{ОбК попер} * 100 = 16187 / (472812 + 802968) * 100 = 1,27\%$$

1. Вплив фінансового результату до оподаткування

$$\Delta R(\text{ФР}) = (\text{ФРзвіт} / (\text{ОЗпопер} + \text{ОбКпопер}) * 100) - (\text{ФРпопер} / (\text{ОЗпопер} + \text{ОбКпопер}) * 100) = 10036 / (472812 + 802968) * 100 - 1,27 = 0,79 - 1,27 = -0,48\%$$

2. Вплив середньої річної вартості основних засобів

$$\Delta R(\text{ОС}) = (\text{ФРзвіт} / (\text{ОЗзвіт} + \text{ОбКпопер}) * 100) - (\text{ФРзвіт} / (\text{ОЗпопер} + \text{ОбКпопер}) * 100) = (10036 / (479867 + 802968) * 100) - (10036 / (472812 + 802968) * 100) = 0,78 - 0,78 = 0,00\%$$

3. Вплив середньої річної вартості оборотних коштів

$$\Delta R(\text{ОбК}) = (\text{ФРзвіт} / (\text{ОЗзвіт} + \text{ОбКзвіт}) * 100) - (\text{ФРзвіт} / (\text{ОЗзвіт} + \text{ОбКпопер}) * 100) = (10036 / (479867 + 783579) * 100) - (10036 / (479867 + 802968) * 100) = 0,79 - 0,78\% = 0,01\%$$

$$\text{Перевірка } \Delta R = \Delta R_{(\text{ФР})} + \Delta R_{(\text{ОС})} + \Delta R_{(\text{ОбК})} = -0,48 + 0 + 0,01 = -0,48\%$$

Висновки другого розділу

Дослідивши техніко-економічну характеристику ТОВ «ПТК «ШАБО» та провівши аналіз фінансових результатів діяльності підприємства, можна сформулювати наступні висновки:

1. Шабо – один із стародавніх теруарів Європи. Праотцями виноробства в цьому регіоні вважають стародавніх греків. Саме вони в VI – II ст. до Різдва Христового заснували на березі Чорного моря поселення Тіра (пізніше – місто Акерман) і першими висадили тут виноградники. А було це – не мало не багато – понад 2,5 тисячі років тому. У 16-му столітті в цих краях розпочався «турецький період». Поселення отримало назву «Аша-абаг», що перекладається з турецької як «нижні виноградні сади». Тут вирощували різні

сортів винограду. Серед них був один, який і досі росте в Шабо і вважається автохтонним – «Тельті-Курук», що в перекладі з турецької означає «лисячий хвіст». Для збереження цієї унікальної виноградної лози у компанії SHABO створено спеціальну програму. Початок культурного виноробства в цьому регіоні пов'язаний з швейцарськими переселенцями, які в 1822 році заснували тут виноробне поселення.

2. На основі багатовікових традицій шабського виноробства у 2003 році було створено компанію SHABO – український виноробний комплекс з повним циклом виробництва. Діяльність компанії спрямована на вирощування та переробку винограду, виробництво й реалізацію алкогольної продукції SHABO, створеної виключно з відбірного винограду.

3. Компанія «Шабо» виробляє благородні напої Shabo на власних виробничих потужностях, розташованих у безпосередній близькості від виноградників Шабо. За оснащеністю виробничо-технологічна база підприємства є однією з кращих в Європі. Вірність традиціям і сучасні технології виноробства дозволяють створювати алкогольні напої Shabo, в яких втілено найкращі характеристики теруару, що сформувалися у відбірних виноградних ягодах.

4. Аналіз основних техніко-економічних показників виробничо-господарської діяльності ТОВ «ПТК ШАБО» за проаналізований свідчить, що фінансовий результат до оподаткування зменшився на 38 %. Це відбулося за рахунок збільшення збитку від іншої операційної діяльності в 6,35р та суттєвого збільшення збитку від іншої діяльності. Зменшення фінансових результатів негативно характеризує діяльність підприємства. Керівництву досліджуваного підприємства слід детально вивчати структуру витрат від іншої операційної, фінансової та іншої діяльності оскільки вони суттєво впливають на зменшення загального фінансового результату діяльності підприємства за проаналізований період.

5. Також у звітному році покращилось використання матеріальних ресурсів, трудових ресурсів та основних засобів. Про що свідчить збільшення

таких показників як матеріаловіддача на 7,49%, продуктивність праці на 17,14% та фондівіддача на 28,17%.

Отже, аналіз основних фінансово-економічних показників діяльності ТОВ «ПТК ШАБО» за проаналізований період свідчить про наявність тенденції покращення діяльності підприємства в окремих моментах.

3. СТАН БУХГАЛТЕРСЬКОГО ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ТА ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ОСНОВНОЇ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ПТК ШАБО»

3.1. Організація бухгалтерського фінансового та податкового обліку у ТОВ «ПТК ШАБО»

Підвищення аналітичності та оперативності бухгалтерського обліку багато в чому залежить від раціональної організації облікового апарату. До засад раціональної організації бухгалтерського обліку відносяться: чітка структура бухгалтерського апарату; розподіл обов'язків між співробітниками; схема документообігу; вибір форми ведення бухгалтерського обліку; організація робочого місця тощо.

Структура бухгалтерії залежить від: виду діяльності підприємства та його об'ємних характеристик; виробничої структури підприємства; умов організації і технології виробництва, кількості філій, підрозділів; від обсягу та рівня автоматизації облікових робіт; чисельності персоналу тощо.

Ведення бухгалтерського обліку у ТОВ «ПТК ШАБО» здійснюється бухгалтерією під керівництвом головного бухгалтера. Форма організації бухгалтерського обліку – централізована з лінійною формою організаційної структури бухгалтерії.

Головний бухгалтер:

– забезпечує організацію бухгалтерського обліку на підприємстві, контроль за раціональним, економним використанням усіх видів ресурсів, збереженням власності, впливає на підвищення ефективності господарської діяльності підприємства;

– безпосередньо контролює усі фінансові операції, які здійснює ТОВ «ПТК ШАБО»;

- забезпечує раціональну систему документообігу, застосування прогресивних форм та методів ведення бухгалтерського обліку на основі сучасної обчислювальної техніки;
- забезпечує повний облік грошових засобів, товарно-матеріальних цінностей та основних засобів, що надходять на підприємство, а також своєчасне відображення в бухгалтерському обліку операцій, пов'язаних з їх рухом;
- забезпечує достовірний облік витрат виробництва та обороту, складання кошторисів витрат;
- забезпечує правильний облік результатів господарсько-фінансової діяльності підприємства у відповідності з встановленими правилами;
- забезпечує правильне нарахування та своєчасний перерахунок внесків на державне соціальне страхування, погашення у встановлені строки заборгованості банкам по позиках тощо;
- бере участь в оформленні матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням втрат від нестачі, крадіжки і псування активів підприємства;
- забезпечує перевірку організації бухгалтерського обліку та звітності в структурних одиницях підприємства, інструктує працівників з питань бухгалтерського обліку, контролю та звітності;
- забезпечує складання на основі даних бухгалтерського обліку фінансової звітності і подання її у встановлені строки;
- здійснює аналіз господарсько-фінансової діяльності підприємства по даним бухгалтерського обліку та звітності;
- забезпечує збереження бухгалтерських документів, оформлює їх для передачі в архів;
- контролює додержання встановлених правил оформлення прийняття та відпуску товарно-матеріальних цінностей;
- забезпечує суворе додержання штатної, фінансової та касової дисципліни;

- контролює додержання встановлених правил проведення інвентаризацій грошових засобів, товарно-матеріальних цінностей, основних засобів, розрахунків та платіжних зобов'язань;

- контролює стягнення у становленні строки дебіторської та погашення кредиторської заборгованості, додержання платіжної дисципліни.

- контролює законність списання з бухгалтерських балансів нестач, дебіторської заборгованості та інших втрат;

- у випадку вияву незаконних дій посадових осіб (приписів, використання засобів не за призначенням та інших порушень та зловживань) повідомляє про це директора підприємства;

- контролює додержання посадовими особами правил оформлення первинних документів, які використовуються в бухгалтерському обліку;

- приймає до виконання та оформлення документи по фінансово-господарських операціях, які суперечать діючому законодавству та порушують фінансово-договірну дисципліну.

Головний бухгалтер має право:

- встановлювати обов'язки для підлеглих, щоб кожний працівник бухгалтерії чітко знав коло своїх обов'язків і ніс відповідальність за їх виконання;

- вимагати від усіх підрозділів підприємства правильно оформляти первинні документи, вести первинний облік;

- узгоджувати призначення, звільнення та переміщення матеріально відповідальних осіб;

- ознайомлюватися з договорами та угодами, які укладає підприємство, на отримання або відпуск товарно-матеріальних цінностей, виконання робіт та послуг;

- вимагати перегляду завищених та застарілих норм витрат сировини, матеріалів, витрат праці тощо;

- вимагати поліпшення складського господарства, належної організації приймання та зберігання сировини, матеріалів та інших цінностей;

– контролювати в структурних підрозділах підприємства додержання встановленого порядку приймання, оприбуткування, зберігання та витрачання грошових засобів, товарно-матеріальних та інших цінностей.

Головний бухгалтер несе відповідальність за:

– порушення правил та пропозицій, які регламентують фінансово-господарську діяльність;

– порушення строків подання фінансової звітності;

– неправильне ведення бухгалтерського обліку, яке призводить до викривлення бухгалтерських даних;

– прийняття до виконання та оформлення документів, які суперечать законодавству або встановленому порядку;

– відсутність контролю за належною організацією бухгалтерського обліку;

– складання недостовірної бухгалтерської звітності з вини бухгалтерії;

– збереження комерційної таємниці.

Інші працівники бухгалтерії:

– мають право доповідати головному бухгалтерові про всі виявлені недоліки в межах своєї компетенції;

– мають право вносити пропозиції із вдосконалення роботи, пов'язаної з передбаченими посадовими обов'язками;

– відповідають за якість і своєчасність виконуваної роботи;

– відповідають за збереження комерційної таємниці відповідно до наказу по підприємству.

Функції облікового персоналу:

– облік, аналіз та контроль за необоротними активами, оборотними активами, власним капіталом та довгостроковими і короткостроковими зобов'язаннями, формуванням доходів та результатів діяльності;

– забезпечення наявності первинної документації та своєчасної обробки первинних документів;

- забезпечення повного відображення всіх витрат та доходів підприємства, постійне співставлення доходів з витратами, виявлення загальних фінансових результатів діяльності підприємства;

- оформлення матеріалів, пов'язаних з нестачею та відшкодуванням збитку від нестачі, крадіжки та псування активів підприємства.

Організація бухгалтерського обліку у ТОВ «ПТК ШАБО» регулюється такою нормативною базою:

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.06.96 р. № 996-XIV (зі змінами);

- Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (зі змінами);

- Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку;

- Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції з його застосування» от 30.11.99 р. №291 (зі змінами);

- Наказ Міністерства статистики України «Про затвердження типових форм первинного обліку» від 29.12.95 р. № 352 (зі змінами);

- інші законодавчі та нормативні документи, які регулюють ведення бухгалтерського обліку в Україні.

Методологія відображення в обліку окремих операцій, використання визначених у межах чинного законодавства принципів, способів, прийомів та процедур ведення бухгалтерського обліку фіксуються у Наказі «Про облікову політику підприємства» відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16 липня 1999 р. та Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку. Зміни положень облікової політики та їхні причини викладаються окремо у пояснювальній записці до річної фінансової звітності підприємства.

Основними положеннями Наказу підприємства «Про організацію бухгалтерського обліку та облікову політику у звітному році» є:

- форма бухгалтерського обліку на підприємстві – автоматизована;

- облік основних засобів здійснюється у відповідності до НП(С)БО 7, амортизація основних засобів нараховується податковим методом;
- поточна дебіторська заборгованість обліковується у відповідності до НП(С)БО 10, резерв сумнівних боргів не створюється;
- облік запасів здійснюється у відповідності до НП(С)БО 9, при вибутті запаси оцінюються за методом FIFO;
- організація податкового обліку на підприємстві здійснюється у відповідності до діючого законодавства за допомогою окремих реєстрів податкового обліку.

Методологічно й організаційно бухгалтерський облік на підприємстві поділяється на фінансовий та управлінський. Кожний із зазначених видів бухгалтерського обліку має свої мету, призначення, користувачів облікової інформації і відіграє свою роль в управлінні підприємством.

Фінансовий облік охоплює сукупність правил та процедур, що забезпечують підготовлення та оприлюднення інформації про результати фінансово-господарської діяльності підприємства, установи, організації відповідно до вимог чинного законодавства. Іншими словами, фінансовий облік забезпечує відображення усіх господарських операцій за звітний період, а також складання встановленої бухгалтерської (фінансової) звітності, призначеної для внутрішніх і зовнішніх користувачів.

За даними фінансового обліку визначаються результати господарської діяльності звітного періоду (прибуток або збиток), складається фінансова звітність, яка використовується внутрішніми та зовнішніми користувачами. Фінансова звітність не є комерційною таємницею, регулюється державою і стандартами різних рівнів.

Управлінський облік розробляється підприємством самостійно з урахуванням внутрішніх інформаційних потреб та вимог керівництва для планування, аналізу, контролю і прийняття відповідних рішень. Головним є своєчасне одержання достовірної інформації про доходи і витрати як в цілому

по товариству, так і по окремих його структурних підрозділах, а також про фінансові результати, що вже попередньо відображені у фінансовому обліку.

Однак в управлінському обліку витрати перегруповуються за їхнім цільовим призначенням, тобто за видами продукції (послуг). Аналогічно групують доходи і фінансові результати підприємства. У межах управлінського обліку здійснюється детальний облік витрат та калькулювання собівартості виробленої продукції.

Підприємство самостійно розробляє структуру і зміст внутрішньої звітності, а також визначає періодичність її складання та подання на різні рівні управління. Інформація про форму і систему управлінського обліку є конфіденційною.

Організація бухгалтерського обліку та фінансової звітності у ТОВ «ПТК ШАБО» ґрунтується на принципах автономності підприємства, безперервності діяльності, періодичності, історичної (фактичної) собівартості, нарахування та відповідності доходів і витрат, повного висвітлення, послідовності, обачності, превалювання змісту над формою та єдиного грошового вимірника, що має забезпечити одержання достовірної, якісної, своєчасної та доступної для розуміння інформації з метою прийняття її користувачами відповідних рішень.

Господарські операції підприємства, що впливають на стан майна, капіталу, зобов'язань і фінансових результатів, відображаються у бухгалтерському обліку методом їх суцільного і безперервного документування. Записи в облікових регістрах здійснюються на підставі первинних документів, тобто письмових свідоцтв, що фіксують, підтверджують господарські операції та надають юридичної сили даним бухгалтерського обліку.

Первинні документи складаються на обчислювальних машинах у момент проведення кожної господарської операції, а якщо це неможливо – безпосередньо після її закінчення. Відповідальність за своєчасне і якісне складання документів, надання їх для відображення у бухгалтерському обліку,

за достовірність наведених у документах даних несуть особи, які склали, надрукували і підписали ці документи.

Бухгалтерські документи для надання їм юридичної сили і доказовості повинні мати обов'язкові реквізити, перелік яких, залежно від виду документів, визначається Законами України та іншими нормативними документами міністерств та відомств, а також самим підприємством.

Інформація, що міститься у взятих до обліку первинних документах і необхідна для відображення у бухгалтерському обліку, фіксується у програмі 1С:Бухгалтерія, де вона нагромаджується та систематизується в облікових регістрах різноманітних форм (оборотно-сальдова відомість, оборотно-сальдова відомість по рахунках, картки рахунків, зведені проводки, головна книга тощо).

В цій же програмі інформація про господарські операції підприємства за звітний період узагальнюється у вигляді фінансових (бухгалтерських) звітів.

З метою упорядкування руху та своєчасного відображення господарських операцій у бухгалтерському обліку на підприємстві встановлено графіки документообороту, які встановлюють чітко визначений рух (переміщення) документів по підрозділах підприємства та виконавців, через які проходить кожен первинний документ, визначають максимальний термін його перебування в підрозділі, терміни для відображення в обліку.

Форма ведення бухгалтерського обліку у ТОВ «ПТК ШАБО» – автоматизована. На даний момент в бухгалтерії підприємства використовують програму «1С: Бухгалтерія» версії 8.0.

Основним способом реєстрації господарських операцій в обліку є введення в програму документів, що відповідають первинним документам бухгалтерського обліку – бухгалтерські проводки за документами, будь-які регістри аналітичного та синтетичного обліку, а також звітність формуються автоматично. Слід зазначити, що ця програма дозволяє вести аналітичний облік рахунками в будь-якому розрізі та ступені деталізації (субконто).

Заключним етапом бухгалтерського фінансового обліку є складання звітності. Звітним періодом для складання річної фінансової звітності ТОВ «ПТК ШАБО» є календарний рік. В практичній діяльності підсумки роботи підприємства обчислюють кожного місяця.

Річна звітність подається не пізніше 20 лютого наступного за звітним роком, квартальна – до 25 числа місяця наступного за звітним кварталом. Річна фінансова звітність подається до відповідних органів у складі формах наведених в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1 – Форми фінансової звітності та їх характеристика

Форми звітності	Характеристика
№ 1 «Баланс»	Фінансовий стан підприємства, склад активів, зобов'язань і власного капіталу
№ 2 «Звіт про фінансові результати»	Доходи, витрати та фінансові результати діяльності підприємства
№ 3 «Звіт про рух грошових коштів»	Надходження та витрати грошових коштів
№ 4 «Звіт про власний капітал»	Зміни власного капіталу підприємства
№ 5 «Примітки до фінансової Звітності»	Доповнюють інформацію наведену в фінансових звітах

Перед складанням річної фінансової звітності у ТОВ «ПТК ШАБО» обов'язково проводять інвентаризацію активів та зобов'язань підприємства.

3.2. Організація бухгалтерського обліку та аудиту фінансових результатів операційної діяльності ТОВ «ПТК ШАБО»

Бухгалтерський облік доходів від реалізації ведеться щодо кожного об'єкта за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок. Відвантаження або відпуск зі складу готової продукції проводять на основі первинних документів, наказів накладних або розпоряджень працівників відділу збуту.

Доходи від операційної діяльності на ТОВ «ПТК ШАБО» відображаються на 70 рахунку «Доходи від реалізації». За кредитом рахунка 70 «Доходи від реалізації» в кореспонденції з дебетом рахунків 30 «Каса», 36 «Розрахунки

з покупцями і замовниками» та ін. відображається дохід від реалізації товарів, робіт, послуг, готової продукції, тобто загальний дохід без вирахування наданих знижок, повернення проданих товарів, ПДВ, акцизу й інших податків із продажу. Одразу за дебетом рахунка 70 у кореспонденції з рахунком 64 «Розрахунки за податками і платежами» відображають нараховані з продажу суми ПДВ, акцизного податку.

Діяльність ТОВ «ПТК ШАБО» зумовлює споживання різноманітних ресурсів та елементів виробництва.

Витрати підприємства є одним із найважливіших і одним із трудомістких об'єктів обліку, контролю та аналізу. Від правильності їх визначення залежить точність розрахунку фінансового результату діяльності підприємства.

Методологічні принципи формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства і її розкриття у фінансовій звітності регламентовані НП(С)БО 16 «Витрати», норми якого застосовуються у ТОВ «ПТК ШАБО».

Облік витрат операційної діяльності на ТОВ «ПТК ШАБО» ведеться на таких рахунках 9 класу.

Рахунок 90 «Собівартість реалізації» призначено для узагальнення інформації про собівартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг. За дебетом рахунка 90 відображається виробнича собівартість реалізованої готової продукції, робіт, послуг; фактична собівартість реалізованих товарів (без торгових націнок), за кредитом – списання в порядку закриття дебетових оборотів на рахунок 791 «Результат операційної діяльності»

На рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» ведеться облік виробничих накладних витрат на організацію виробництва, а також витрат на утримання машин та устаткування. За дебетом рахунка 91 відображається сума визнаних витрат, а за кредитом змінні та постійні розподілені загальновиробничі витрати списуються на 23 рахунок, а постійні нерозподілені загально

виробничі витрати включаються до складу собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг) у період їх виникнення в дебет рахунку 90 «Собівартість реалізації».

На рахунку 92 «Адміністративні витрати» відображаються загальногосподарські витрати, пов'язані з управлінням та обслуговуванням підприємства. До них належать витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу, витрати на їх службові відрядження, витрати на утримання основних засобів, інших матеріальних необоротних активів загальногосподарського призначення (оренда, амортизація, ремонт, комунальні послуги), охорона, юридичні, аудиторські, транспортні послуги, поштово-телеграфні, канцелярські витрати. За дебетом рахунка 92 відображається сума визнаних адміністративних витрат, за кредитом – списання на рахунок 791 «Результат операційної діяльності». Аналітичний облік ведеться за статтями витрат. Формування витрат на рахунку 92 «Адміністративні витрати» здійснюється за економічним змістом.

На рахунку 93 «Витрати на збут» ведеться облік витрат, пов'язаних зі збутом (реалізацією) продукції, товарів, робіт, послуг. За дебетом рахунка відображається сума визнаних витрат на збут, за кредитом – списання на рахунок 791 «Результат операційної діяльності».

Визначення фінансових результатів від основної операційної діяльності у бухгалтерському обліку ТОВ «ПТК ШАБО» наведено в таблиці 3.2.

Таблиця 3.2 – Визначення результатів від основної операційної діяльності ТОВ «ПТК ШАБО»

№	Зміст господарських операцій	Дт	Кт	Сума, грн
1	Одержаний дохід від реалізації списується на рахунок 791 для визначення фінансових результатів	701	791	550263
2	На фінансові результати списується:			
	- собівартість реалізованої продукції	791	901	345690
	- адміністративні витрати	791	92	48765
	- витрати на збут	791	93	32160
3	Зменшено фінансовий результат на суму податку на прибуток	791	98	22256,64
4	Визначено фінансовий результат від операційної діяльності	791	441	101391,4

В цілому можна говорити, що використання рахунків для обліку операційних доходів та витрат на підприємстві ТОВ «ПТК ШАБО» відповідає чинному законодавству України.

Після відображення облікової інформації у журналі реєстрації господарських операцій узагальнені дані заносять до реєстрів обліку. Записи в накопичувальних реєстрах виконують по показниках, необхідних для управління і контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства, а також для складання періодичної та річної бухгалтерської звітності.

Першим кроком до визначення прибутку від основної операційної діяльності є визначення валового прибутку (ф.2, ряд. 2090), який розраховується, як різниця між чистим доходом від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) (ф.2, ряд. 2000) і собівартістю реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) (ф.2, ряд. 2050).

Валовий прибуток визначається лише за результатами роботи основної діяльності підприємства. В ньому не відображаються адміністративні витрати, витрати на збут, інші операційні витрати. До валового прибутку не включені також суми інших доходів від операційної діяльності підприємства. Тому поряд із визначенням валового прибутку від основної діяльності є показник – фінансовий результат від операційної діяльності.

У Звіті про фінансові результати прибуток від операційної діяльності відображається у I розділі «Фінансові результати» у рядку 2190.

Таким чином, можна зробити висновок, що у ТОВ «ПТК ШАБО» застосовується загальноприйнята методика ведення обліку доходів, витрат та фінансових результатів, яка відповідає вимогам національних положень бухгалтерського обліку та інших нормативно-правових актів, що регулюють облік ведення прибутку від операційної діяльності.

Об'єктом особливої уваги на будь-якому підприємстві є прибуток від операційної діяльності, тому що його розмір складає основну частину прибутку від звичайної діяльності підприємства.

У процесі аналізу вивчаються динаміка, виконання плану прибутку від операційної діяльності і визначаються чинники, що впливають на зміну його суми.

Аналітична оцінка виконання планового завдання і динаміки прибутку від операційної діяльності проводиться для того, щоби визначити, якою мірою підприємство виконало встановлене завдання, на скільки фактичний фінансовий результат відхиляється від заданого і які тенденції розвитку цих показників.

Організація здійснення аудиту доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства являє собою встановлений аудиторською фірмою порядок і технологію виконання договірної роботи суб'єктами аудиту при узгодженні зусиль і способів виконання з метою забезпечення максимальної ефективності використання аудиторської праці при виконанні умов договору.

Важливим кроком аудитора при вивченні фінансових результатів діяльності підприємства та пов'язаних з ними операцій з обліку доходів і витрат є оцінка надійності системи внутрішнього контролю.

Аудиторський висновок (Додаток Н), як кінцевий результат перевірки, складається з метою донесення думки аудитора про перевірену ним звітність до її зовнішніх користувачів, власників, адміністрації підприємства.

Висновки третього розділу

Дослідивши стан бухгалтерського фінансового обліку та обліку фінансових результатів основної операційної діяльності досліджуваного підприємства, можна сформулювати наступні висновки:

1. Підвищення аналітичності та оперативності бухгалтерського обліку багато в чому залежить від раціональної організації облікового апарату. До засад раціональної організації бухгалтерського обліку відносяться: чітка структура бухгалтерського апарату; розподіл обов'язків між співробітниками;

схема документообігу; вибір форми ведення бухгалтерського обліку; організація робочого місця тощо.

2. Структура бухгалтерії залежить від: виду діяльності підприємства та його об'ємних характеристик; виробничої структури підприємства; умов організації і технології виробництва, кількості філій, підрозділів; від обсягу та рівня автоматизації облікових робіт; чисельності персоналу тощо.

3. Ведення бухгалтерського обліку у ТОВ «ПТК ШАБО» здійснюється бухгалтерією під керівництвом головного бухгалтера. Форма організації бухгалтерського обліку – централізована з лінійною формою організаційної структури бухгалтерії. Методологічно й організаційно бухгалтерський облік на підприємстві поділяється на фінансовий та управлінський. Кожний із зазначених видів бухгалтерського обліку має свої мету, призначення, користувачів облікової інформації і відіграє свою роль в управлінні підприємством.

4. Організація бухгалтерського обліку та фінансової звітності у ТОВ «ПТК ШАБО» ґрунтується на принципах автономності підприємства, безперервності діяльності, періодичності, історичної (фактичної) собівартості, нарахування та відповідності доходів і витрат, повного висвітлення, послідовності, обачності, превалювання змісту над формою та єдиного грошового вимірника, що має забезпечити одержання достовірної, якісної, своєчасної та доступної для розуміння інформації з метою прийняття її користувачами відповідних рішень.

5. Бухгалтерський облік доходів від реалізації ведеться щодо кожного об'єкта за відповідними групами, для яких відкривається окремий субрахунок. Відвантаження або відпуск зі складу готової продукції проводять на основі первинних документів, наказів накладних або розпоряджень працівників відділу збуту. Після відображення облікової інформації у журналі реєстрації господарських операцій узагальнені дані заносять до реєстрів обліку. Записи в накопичувальних реєстрах виконують по показниках, необхідних для

управління і контролю за фінансово-господарською діяльністю підприємства, а також для складання періодичної та річної бухгалтерської звітності.

б. Організація здійснення аудиту доходів, витрат і фінансових результатів діяльності підприємства являє собою встановлений аудиторською фірмою порядок і технологію виконання договірної роботи суб'єктами аудиту при узгодженні зусиль і способів виконання з метою забезпечення максимальної ефективності використання аудиторської праці при виконанні умов договору. Аудиторський висновок складається з метою донесення думки аудитора про перевірену ним звітність до її зовнішніх користувачів, власників, адміністрації підприємства.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

Отже, фінансовий результат – це прибуток або збиток який отримує господарюючий суб'єкт внаслідок своєї діяльності. Таким чином, фінансовий результат є одним з найважливіших економічних показників, який узагальнює усі результати господарської діяльності та надає комплексної оцінки ефективності цієї діяльності.

У національному положенні (стандарті) бухгалтерського обліку 1 надані наступні визначення прибутку та збитку:

– прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати;

– це перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого збиток були здійснені ці витрати.

Прибуток є основним чинником, який впливає на можливість багатьох програм діяльності підприємства, пов'язаних із розширенням потужностей, підвищенням якості продукції, та зростанням конкурентоспроможності. Прибуток підприємства формується за фінансовими результатами його операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Прибуток є метою підприємницької діяльності й водночас джерелом витрат на розвиток виробництва. У прибутку, як кінцевому результаті, концентруються фінансові інтереси всіх суб'єктів підприємницької діяльності. Прибуток і його рівень характеризує ефективність виробництва, збиток свідчить про неефективне господарювання. Прибуток означає примноження фінансових ресурсів, збиток – їх втрати. Якщо збитки мають постійний характер, то, врешті-решт, будуть втрачені всі фінансові ресурси.

Роль прибутку як фінансового ресурсу характеризується саме його використанням на розширення виробництва. В умовах ринку стабільні позиції мають тільки ті підприємства, що постійно розвиваються. Можливості ж розвитку визначаються масою отриманого прибутку.

Прибуток відіграє надзвичайно важливу роль. По-перше, це мета підприємницької діяльності, чистий дохід власників підприємства. По-друге, це критерій ефективності діяльності підприємства. У прибутку, як кінцевому результативному показнику, відображаються всі позитивні й негативні чинники, що характеризують роботу підприємства. По-третє, прибуток є основним джерелом нарощування фінансових ресурсів і розширення виробництва.

Щоби постійно забезпечувати зростання прибутку, треба шукати невикористані можливості його збільшення, тобто резерви зростання. Резерви виявляються на стадіях планування та безпосереднього виробництва продукції та її реалізації. Визначення резервів збільшення прибутку базується на науково обґрунтованій методиці розроблення заходів із їх мобілізації.

У процесі виявлення резервів виділяють три етапи:

1. Аналітичний – виявлення і кількісна оцінка резервів;
2. Організаційний – розробка комплексу інженерно-технічних, організаційних, економічних і соціальних заходів, які мають забезпечити використання виявлених резервів;
3. Функціональний – практична реалізація заходів і контроль їх виконання.

Можливими резервами збільшення прибутку є:

- збільшення обсягу випуску продукції (робіт, послуг);
- зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції;
- економія і раціональне використання коштів на оплату праці робітників та службовців;
- запровадження досягнень науково-технічного прогресу, в результаті чого зростає продуктивність праці.

Розглянута методика аналізу фінансових результатів дає змогу керівництву ТОВ «ПТК ШАБО» приймати раціональні рішення щодо ефективності фінансово-господарської діяльності.

В результаті вивчення економічної літератури та нормативних документів з питань обліку, аналізу та формування фінансових результатів операційної діяльності, а також дослідження діючої практики з зазначених питань на досліджуваному підприємстві, та для оптимізації методології обліку і аналізу формування фінансових результатів діяльності ТОВ «ПТК ШАБО» пропонуємо:

1) запровадити управлінський облік витрат та доходів від всіх видів діяльності (зокрема основної операційної) в системі операційного аналізу «витрати-обсяг-прибуток». Це дасть можливість своєчасного одержання повної та правдивої інформації про доходи і витрати, як на підприємстві в цілому, так і на окремих його ділянках;

2) регулярний контроль за розмірами та змінами витрат підприємства, зокрема тих видів діяльності, що є збитковими з метою зменшення розміру даних витрат та покращення діяльності підприємства в цілому;

3) покращити методологію обліку формування фінансових результатів діяльності підприємства на основі розмежування обліку показників за видами діяльності. Це дозволить показувати більш розгорнуто форму Звіту про фінансові результати та визначити єдиний підхід до формування фінансових результатів.

Запропоновані шляхи удосконалення обліку дозволять підприємству оптимізувати облік та контроль за розмірами витрат з метою їх мінімізації та отримання максимального прибутку (позитивного фінансового результату).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України № 73 від 07.02.2013 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 05.12.2023).
2. Ліхоносова Г. С Організаційні засади обліку та аудиту фінансових результатів підприємств. Науковий вісник Ужгородського національного університету Випуск 25. частина 1. 2019 с. 144-148.
3. Худолій Л.М. Теорія фінансів. навчально-методичний посібник. Київ. Європ. ун-т. 2003. 167 с.
4. Чебанова М.С. Бухгалтерський облік. навчальний посібник. Київ. Академія. 2002. 671 с.
5. Бутинець Ф.Ф. Аудит. навчальний посібник. Житомир. Рута. 2002. 672 с.
6. Бутинець Ф.Ф. Горецька Л.Л. Бухгалтерський облік у зарубіжних країнах. навчальний посібник. Житомир. Рута. 2003. 544 с.
7. Загородній А.Г. Фінансово-економічний словник: навчальний посібник. Київ. Знання. 2010. 1072 с.
8. Мочерный С.В. Основы экономической теории. Учебник. Киев. Знания. 2000. 601 с.
9. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія). навчальний посібник. Київ. КНЕУ. 2002. 240 с.
10. Пушкар М.С. Фінансовий облік. підручник. Тернопіль. Карт-бланш. 2002. 628 с.
11. Скалюк Р.В. Сутність та значення фінансових результатів в системі розвитку господарської діяльності промислових підприємств. Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. 2010. С. 135-141.
12. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік. оподаткування і звітність. підручник. Київ. Алерта. 2011. 976 с.

13. Жук В.М. Реформування бухгалтерського обліку та звітності: стан та перспективи / В.М. Жук // Облік і фінанси АПК. 2005. № 3. С. 4.

14. Арич М. І. Концептуальні підходи до визначення фінансово-економічних результатів підприємства. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/8848/1/11.pdf> 16. (дата звернення 05.12.2023).

15. Проданчук М.А. Формування показників фінансових результатів. Вісн. Сум. нац. аграр. ун-ту. Серія. Фінанси і кредит. 2008. № 2(11). С. 40-42.

16. Будько О.В. Облік і аналіз фінансових результатів підприємств. Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Економічні проблеми розвитку виробництва. Вип. XXXI / НАН України. Інститут регіональних досліджень. Львів. ЛБІ НБУ. 2001. С. 23-27.

17. Кривенко К.Т. Політична економія. Київ. КНЕУ. 2005. 508 с.

18. Гаращенко О.В. Облік і аналіз формування фінансових результатів та розподілу. Економіка: проблеми теорії та практики. зб. наук. праць. Дніпропетровськ. ДНУ. 2010. Т. 2. вип. 195. С. 15-18с.

19. Велш Глен А. Основи фінансового обліку; пер. з англ. Київ. Основи. 2006. 687 с.

20. Курило Г.М. Особливості обліку та аудиту фінансових результатів діяльності промислових підприємств. Вісн. Житомир. інж.-технол. ін-ту. Економічні науки. 2005. № 9. С. 44-48.

21. Наказ Міністерства фінансів України «Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 «Фінансові результати» від 31 березня 1999 р. № 87 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 05.12.2023).

22. Наказ «Про затвердження форми одноразового державного статистичного спостереження № 1 амортизація» від 15.12.03 № 444. URL: https://ukrstat.gov.ua/norm_doc/2003/444.htm (дата звернення 05.12.2023).

23. Білецька Н.П. Організація та методика обліку фінансових результатів підприємницької діяльності. Науковий вісник.- 2008. № 18.1. - С. 162-169.

24. Волощук Л.А. Финансовый анализ. [учебн. пособ.]. КИЇВ. Освіта України. 2012. 328 с.

25. Сльозко Т.М. Навчальний посібник «Організація обліку». Київ. «Центр учбової літератури». 2008. 224 с.

26. Міжнародні стандарти фінансової звітності / за ред. С.Ф. Голова // Київ. Фенікс. 2009. 367 с.

27. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». затверджене наказом Міністерства фінансів України. 29.11.99 № 290 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення 05.12.2023).

28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 25.02.2000 № 39 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (дата звернення 05.12.2023).

29. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності. затверджені Наказом Мінфіну України від 28.03.2013 р. № 433 (зі змінами та доповненнями). URL: <http://dtkk.com.ua/show/2cid010035.html>. (дата звернення 05.12.2023).

30. Худолій Л.М. Теорія фінансів. навчально-методичний посібник. Київ. Європ. ун-т. 2003. 167 с.

31. Бухгалтерський облік. навчальний посібник. Київ. Академія. 2002. 671 с.

32. Абрамчук М. Ю. Фінансовий облік. конспект лекцій. Суми. Сумський державний університет. 2018. 395 с.

33. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: наказ Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.1999 (зі

змiнами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99> (дата звернення 05.12.2023).

34. Маляревський Ю. Д. Фiнансовий облiк. Методичнi рекомендацiї до самостiйної роботи з облiку доходiв, витрат i фiнансових результатiв дiяльностi пiдприємства для студентiв спецiальностi 071 «Облiк i оподаткування» першого (бакалаврського) рiвня. Харкiв. ХНЕУ iм. С. Кузнеця. 2019. 77 с.

35. Андросова О.Ф. Основные элементы учета и аудита финансовых результатов деятельности предприятия. Вiсник Запорiзького нацiонального унiверситету №1(13). 2012 .С. 87-92.

36. Закон України « Про бухгалтерський облiк та фiнансову звітнiсть в Україні» № 996-XIV вiд 16.07.1999 (зi змiнами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (дата звернення 05.12.2023).

37. Закон України «Про державну контрольно-ревiзiйну службу» № 2940-XII вiд 26.01.1993 (зi змiнами та доповненнями). URL: https://ips.ligazakon.net/document/view/t293900?an=1&ed=2008_05_22 (дата звернення 05.12.2023).

38. Закон України «Про аудит фiнансової звітностi та аудиторську дiяльнiсть». № 2258-VIII вiд 21.12.2017 (зi змiнами та доповненнями). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 05.12.2023).

39. Нацiональне Положення (стандарт) бухгалтерського облiку 9 «Запаси». затверджене наказом Мiнiстерства фiнансiв України № 246 вiд 20.10.99 (зi змiнами та доповненнями). URL: <https://document.vobu.ua/doc/3389> (дата звернення 05.12.2023).

40. Нацiональне Положення (стандарт) бухгалтерського облiку 16 «Витрати», затверджене наказом Мiнiстерства фiнансiв України № 318 вiд 31.12.99 (зi змiнами та доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення 05.12.2023).

41. Нацiональне Положення (стандарт) бухгалтерського облiку 31 «Фiнансовi витрати». затверджене наказом Мiнiстерства фiнансiв України

№ 415 від 28.04.2006 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0610-06#Text> (дата звернення 05.12.2023).

42. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (зі змінами та доповненнями). URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%201_ukr_2022.pdf (дата звернення 05.12.2023).

43. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 2 «Запаси». виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (зі змінами та доповненнями). URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%202_ukr_2022.pdf (дата звернення 05.12.2023).

44. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід». виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_025#Text (дата звернення 05.12.2023).

45. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 23 «Витрати на позики». виданий Радою з Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (зі змінами та доповненнями). URL: https://www.mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%91%D0%9E%2023_ukr_2022.pdf (дата звернення 05.12.2023).

46. Міжнародний стандарту аудиту 200 «Ціль та основні принципи аудиту фінансової звітності» (чинний для аудитів фінансової звітності за періоди, що починаються з 15 грудня 2009 р. або пізніше) (зі змінами та доповненнями). URL: [https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%DD0%B0%201\(1\).pdf](https://mof.gov.ua/storage/files/%D0%9C%D0%A1%D0%90%202016-2017_%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%DD0%B0%201(1).pdf) (дата звернення 05.12.2023).

47. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. Наказом Міністерства фінансів України № 291 від 30.11.99 (зі змінами та

доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1557-11>. (дата звернення 05.12.2023).

48. Господарський кодекс України. № 436-IV від 16.01.2003 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 05.12.2023).

49. Концептуальна основа складання та подання фінансової звітності, затверджена Радою Концептуальної основи фінансової звітності в березні 2018 року (зі змінами та доповненнями). URL: https://mof.gov.ua/storage/files/2019_RB_ConceptualFramework_ukr_AH.pdf (дата звернення 05.12.2023).

50. Зарудна Н. Я. Облік та нормативно-правове забезпечення підприємницької діяльності [навч. посіб.]. Тернопіль. Крок. 2016. 281с.

51. Любенко А.М. Економічна сутність форм і видів державного фінансового контролю. Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Податкова та фінансово-кредитна політика держави і механізми її реалізації в регіонах України. НАН України. Ін-т регіон. досліджень. Львів. ДПА Друк. 2001. Вип. 24 С. 382-397.

52. Костів М.А. Аспекти аудиту доходів і витрат підприємства. Теорія і практика бухгалтерського обліку та аудиту: сучасний стан і напрямки удосконалення. матеріали наук.-практ. конф. 26 27 листоп.2004 р. Львів. 2004. С. 126-130.

53. Каплун О.А. Окремі методологічні проблеми та шляхи вдосконалення аудиту фінансових результатів. IV наук.-техн. конф. ТДТУ. Тези доп. Тернопіль. 2000. С. 199.

54. Курило Г.М. Особливості обліку та аудиту фінансових результатів діяльності промислових підприємств. Вісн. Житомир. інж.-технол. ін-ту. Економічні науки. 2005. № 9. С. 44-48.

55. Пилипенко І.І. Аудит. Методика документування: [навчальний посібник]. Київ. 2003. 457 с.

56. Курило Г.М. Особливості організації і ведення обліку витрат (доходу) з податку на прибуток. Держава та регіони. 2002. № 4. С. 228-234.

57. Пишная Є. Особливості аудиту внутрішнього контролю та шляхи його вдосконалення в Україні. Тераудит. 2008. № 10. С. 14-17.

58. Купріна Н.М., Молчанов В.І., Побожий Ю.О., Євич М.В. Аналіз ліквідності підприємства: теоретичний та практичний аспект. // Матеріали XI Міжнародної науково-практичної конференції «Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття» 17-18 жовтня 2023р., ОНТУ, С.519-523.

59. <http://shabo.ua/ua/>

ДОДАТОК А

Таблиця А.1 – Теоретичні підходи до визначення сутності поняття
«фінансовий результат»*

Автор, джерело	Визначення поняття
Худолій Л.М. [3]	Зіставлення доходів і витрат, регламентованих податковим законодавством.
Чебанова М.С., Василенко С.С. [4]	Прибуток або збиток, одержаний від діяльності підприємства.
Бутинець Ф.Ф. [5]	Співставлення доходів та витрат підприємства, відображених у звіті. Прибуток або збиток організації.
Лондар С.Л., Горецька Л.Л. [6]	Приріст (чи зменшення) вартості власного капіталу підприємства, що утворюється в процесі його підприємницької діяльності за звітний період.
Загородній А.Г., Вознюк Г.Л. [7]	Різниця між доходами та витратами підприємства чи його окремого підрозділу за певний час. Приріст чи зменшення вартості власного капіталу підприємства внаслідок діяльності у звітному періоді.
Мочерний А.Д. [8]	Грошова форма підсумків господарської діяльності організації або її підрозділів, виражена в прибутках або збитках.
Опарін В.М. [9]	Зіставлення регламентованих податковим законодавством доходів і витрат. Перевищення доходів над витратами становить прибуток, зворотнє явище характеризує збиток.
Пушкар М.С. [10]	Прибуток або збиток, отриманий у результаті господарської діяльності.
Скалюк Р.В. [11]	Якісний та кількісний показник результативності господарської діяльності підприємства.
Ткаченко Н.М. [12]	Доходи діяльності підприємства за вирахуванням витрат діяльності.

* Складено автором на підставі джерел [3-12].

Таблиця А.2 – Визначення поняття «прибуток» *

Автор, джерело	Визначення поняття
Сміт А., [14]	прибуток – різниця між додатковою вартістю і заробітною платою (засобами існування) робітника
Проданчук М.А., [15]	прибуток – це винагорода за здібність в управлінні фірмою та за впровадження нововведень у виробництво
Будько О.В., [16]	прибуток – це величина, яка виникає у сфері виробництва, є приростом власного капіталу, обумовленого наявністю підприємницької ініціативи, поєднанням різних факторів виробництва, виправданим ризиком, впровадженням технічних удосконалень та інновацій і визначається шляхом вирахування із суми отриманих доходів суми понесених витрат
Кривенко К.Т., [17]	прибуток – це знак бажаного успіху, а надія на його одержання служить стимулом діяльності
Гаращенко О.В., [18]	прибуток – певна сума капіталу, що залишається підприємцеві понад витрати виробництва та інші відрахування в результаті процесу господарювання
Велш Г.А., [19]	прибуток – це перевищення виручки над витратами. Коли ми маємо перевищення витрат над сумою виручки, це є збитки
Курило Г.М., [20]	прибуток – різниця між виручкою (доходом) від реалізації продукції (робіт і послуг) і витратами на її виробництво і податками

* Складено на підставі джерел [14-20].

ДОДАТОК Б

Таблиця Б1 – Класифікація фінансових результатів діяльності підприємства*

Класифікаційна ознака	Характеристика класифікаційних ознак
1. Відносно видів діяльності	1. Фінансові результати основної операційної діяльності. 2. Фінансові результати іншої операційної діяльності. 3. Фінансові результати фінансової діяльності. 4. Фінансові результати іншої діяльності.
2. Відносно періоду формування	1. Фінансові результати попереднього періоду. 2. Фінансові результати звітного періоду. 3. Фінансові результати планового періоду.
3. Відносно впливу зовнішніх чинників	1. Стійкі фінансові результати. 2. Нестійкі фінансові результати.
4. Відносно джерела походження	1. Фінансові результати із джерел походження з території України. 2. Фінансові результати із джерел походження поза територією України.
5. Відносно впливу на діяльність підприємства	1. Збиткові фінансові результати. 2. Беззбиткові фінансові результати (доходи дорівнюють витратам). 3. Прибуткові фінансові результати.
6. Відносно методики оцінки	1. Номінальні фінансові результати (фактичні результати). 2. Реальні фінансові результати (результати з урахуванням рівня інфляції).
7. Відносно мети визначення	1. Бухгалтерські фінансові результати (визначені за правилами обліку). 2. Економічні фінансові результати (з урахуванням втрачених можливостей).
8. Відносно елементів формування	1. Маржинальні фінансові результати. 2. Валові фінансові результати. 3. Чисті фінансові результати.
9. Відносно напрямків подальшого розподілу	1. Фінансові результати виплачені власникам (дивіденди). 2. Фінансові результати відраховані до резервного капіталу. 3. Фінансові результати рефінансовані у статутний капітал. 4. Фінансові результати використані на інші цілі.
10. Відносно характеру використання	1. Розподілені фінансові результати (спрямовані на господарські потреби). 2. Виплачені фінансові результати (дивіденди, які виплачені акціонерам (власникам) відповідно до статуту).
11. Відносно розрахунку податку	1. Фінансові результати до оподаткування. 2. Чистий фінансовий результат.
12. Відносно наслідків господарювання	1. Фінансові результати: прибуток. 2. Фінансові результати: збиток.

* Складено автором на підставі джерела [25].

ДОДАТОК В

Рис. В.1 – Основні складники організації бухгалтерського обліку фінансових результатів*

* Складено автором на підставі джерела [30].

ДОДАТОК Д

Рис. Д.1 – Алгоритм аудиту фінансових результатів*

* Складено автором на підставі джерела [31].

ДОДАТОК Е

Таблиця Е.1 – Бухгалтерські проводки з обліку доходів від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)*

Господарські операції	Дт	Кт
Отримано довгостроковий вексель за рахунок оплати реалізованої готової продукції	16	701
Отримані в касу кошти за реалізовану готову продукцію	30	701
Відображений дохід від реалізації готової продукції	36	701
Відображене зменшення кредиторської заборгованості перед постачальниками і підрядниками шляхом реалізації їм готової продукції	63	701
Відображена сума непрямих податків, пов'язаних із реалізацією готової продукції	701	64
Відображений дохід від реалізації товарів за готівку	301	702
Відображений дохід, визнаний у момент відвантаження товарів вітчизняним або іноземним покупцям, плата за які відстрочена	361, 362	702
Відображено дохід від продажу товарів іншим дебіторам	377	702
Відображено дохід від реалізації товарів, відвантажених покупцеві за рахунок отриманого авансу	681	702
Відображений дохід від реалізації товарів поточного періоду, переведений зі складу доходів майбутніх періодів	69	702
Нараховані податки і обов'язкові платежі в зв'язку з реалізацією робіт (послуг)	703	64
Списано на фінансовий результат дохід від реалізації робіт (послуг)	703	791
Відображений дохід, отриманий від реалізації робіт (послуг)	36	703
Відображення вартості поверненого товару	704	361
Відображена сума знижки після дати реалізації товару	704	361
Відображене податкове зобов'язання з ПДВ у вартості поверненого товару (в сумі знижки) (методом «сторно»)	704	641
Відкоригований фінансовий результат на суму відрахувань із доходу	791	704

* Складено автором на підставі джерела [32].

Таблиця Е.2 – Кореспондуючі бухгалтерські рахунки з обліку
рахунку 70 «Доходи від реалізації»

за дебетом:		за кредитом:	
30	«Готівка»	14	Позицію виключено
36	«Розрахунки з покупцями та замовниками»	16	Позицію виключено
49	«Страхові резерви»	18	«Довгострокова дебіторська заборгованість та інші необоротні активи»
63	«Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	30	«Готівка»
		31	«Рахунки в банках»
64	«Розрахунки за податками й платежами»	33	«Інші кошти»
		34	«Короткострокові векселі одержані»
65	«Розрахунки за страхуванням»	36	«Розрахунки з покупцями та замовниками»
68	«Розрахунки за іншими операціями»	37	«Розрахунки з різними дебіторами»
70	«Доходи від реалізації»	49	«Страхові резерви»
76	«Страхові платежі»	63	«Розрахунки з постачальниками та підрядниками»
79	«Фінансові результати»		
97	Позицію виключено	66	«Розрахунки за виплатами працівникам»
-	-	67	«Розрахунки з учасниками та кошти клієнтів»
-	-	68	«Розрахунки за іншими операціями»
-	-	69	«Доходи майбутніх періодів»
-	-	70	«Доходи від реалізації»
-	-	76	«Страхові платежі»
-	-	79	«Фінансові результати»
-	-	97	Позицію виключено

* Складено автором на підставі джерела [33].

Таблиця Е.3 – Кореспонденція рахунків з обліку фінансових
результатів підприємства*

Господарські операції	Дт	Кт
Закриття субрахунку «Дохід від реалізації готової продукції»	701	791
Закриття субрахунку «Дохід від реалізації товарів»	702	791
Закриття субрахунку «Дохід від реалізації робіт і послуг»	703	791
Закриття субрахунків рахунка 71 «Інший операційний дохід»	711–719	791
Закриття субрахунків рахунка 72 «Дохід від участі в капіталі»	721 –723	793
Закриття субрахунків рахунка 73 «Інші фінансові доходи»	731 –733	792
Закриття рахунка 74 «Інші доходи»	740 – 746	793
Списана собівартість готової продукції	791	901
Списана собівартість товарів	791	902
Списана собівартість робіт і послуг	791	903
Списані адміністративні витрати	791	92
Списані витрати на збут	791	93
Списані на фінансовий результат інші витрати операційної діяльності	791	94
Списані фінансові витрати на фінансовий результат	792	962
Списаний за даними бухгалтерського обліку податок на прибуток на фінансові результати	79	981
Списаний нерозподілений прибуток	79	44

* Складено автором на підставі джерела [32].

Таблиця Е.4 – Кореспондуючі бухгалтерські рахунки з обліку
рахунку 79 «Фінансові результати»*

за дебетом:		за кредитом:	
23	«Виробництво»	44	«Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»
26	«Готова продукція»		
44	«Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)»	70	«Доходи від реалізації»
70	«Доходи від реалізації»	71	«Інший операційний дохід»
90	«Собівартість реалізації»	72	«Дохід від участі в капіталі»
92	«Адміністративні витрати»	73	«Інші фінансові доходи»
93	«Витрати на збут»	74	«Інші доходи»
94	«Інші витрати операційної діяльності»	98	«Податок на прибуток»
95	«Фінансові витрати»	-	-
96	«Втрати від участі в капіталі»	-	-
97	«Інші витрати»	-	-
98	«Податок на прибуток»	-	-

* Складено автором на підставі джерела [33].

Таблиця Е.5 – Кореспондуючі бухгалтерські рахунки з обліку
рахунку 91 «Загальновиробничі витрати»*

за дебетом:		за кредитом:	
13	«Знос (амортизація) необоротних активів»	23	«Виробництво»
20	«Виробничі запаси»	90	«Собівартість реалізації»
22	«Малоцінні та швидкозношувані предмети»	39	«Витрати майбутніх періодів»
23	«Виробництво»		
30	«Готівка»		
31	«Рахунки в банках»		
37	«Розрахунки з різними дебіторами»		
39	«Витрати майбутніх періодів»		
47	«Забезпечення майбутніх витрат і платежів»	-	-
50	«Довгострокові позики»	-	-
60	«Короткострокові позики»	-	-
63	«Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	-	-
64	«Розрахунки за податками й платежами»	-	-
65	«Розрахунки за страхуванням»	-	-
66	«Розрахунки за виплатами працівникам»	-	-
68	«Розрахунки за іншими операціями»	-	-
80	«Матеріальні витрати»	-	-
81	«Витрати на оплату праці»	-	-
82	«Відрахування на соціальні заходи»	-	-
83	«Амортизація»	-	-
84	«Інші операційні витрати»	-	-

* Складено автором на підставі джерела [33].

Таблиця Е.6 – Кореспонденція рахунків з обліку адміністративних витрат*

Зміст операції	Дт	Кт
Відображається списання виробничих запасів на адміністративні витрати	92	20
Відображається нарахування заробітної плати адміністративному персоналу	92	661
Відображаються відрахування на соціальні заходи з заробітної плати адміністративного персоналу	92	65
Відображається нарахування амортизації необоротних активів загальногосподарського призначення	92	13
Відображаються витрати на відрядження управлінського персоналу	92	372
Відображається нарахування податків, зборів та інших обов'язкових платежів	92	64
Відображається нарахування вартості послуг зв'язку, охорони, аудиторських, юридичних та інших послуг сторонніх організацій	92	685
Відображається списання передачі в експлуатацію малоцінних та швидкозношуваних предметів загальногосподарського призначення	92	22
Відображаються витрати на розрахунково-касове обслуговування	92	685
Відображається списання частини витрат майбутніх періодів на адміністративні витрати	92	39
Відображається списання сум витрат за елементами на адміністративні витрати (для підприємств, які застосовують рахунки класу 8)	92	80-84
Відображається списання адміністративних витрат на фінансові результати	79	92

* Складено автором на підставі джерела [32].

Таблиця Е.7 – Кореспондуючі бухгалтерські рахунки з обліку
рахунку 92 «Адміністративні витрати»*

за дебетом:		за кредитом:	
13	«Знос (амортизація) необоротних активів»	79	«Фінансові результати»
20	«Виробничі запаси»	-	-
22	«Малоцінні та швидкозношувані предмети»	-	-
23	«Виробництво»	-	-
26	«Готова продукція»	-	-
27	«Продукція сільськогосподарського виробництва»	-	-
28	«Товари»	-	-
30	«Готівка»	-	-
31	«Рахунки в банках»	-	-
33	«Інші кошти»	-	-
37	«Розрахунки з різними дебіторами»	-	-
39	«Витрати майбутніх періодів»	-	-
47	«Забезпечення майбутніх витрат і платежів»	-	-
50	«Довгострокові позики»	-	-
60	«Короткострокові позики»	-	-
63	«Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	-	-
64	«Розрахунки за податками й платежами»	-	-
65	«Розрахунки за страхуванням»	-	-
66	«Розрахунки за виплатами працівникам»	-	-
68	«Розрахунки за іншими операціями»	-	-
80	«Матеріальні витрати»	-	-
81	«Витрати на оплату праці»	-	-
82	«Відрахування на соціальні заходи»	-	-
83	«Амортизація»	-	-
84	«Інші операційні витрати»	-	-

* Складено автором на підставі джерела [33].

Таблиця Е.8 – Кореспонденція рахунків з обліку витрат на збут*

Зміст операції	Дт	Кт
Відображається списання виробничих запасів на витрати на збут	93	20
Відображається нарахування заробітної плати персоналу, що забезпечує збут продукції, товарів, робіт, послуг	93	661
Відображаються відрахування на соціальні заходи з ФОП персоналу, що забезпечує збут продукції, товарів, робіт, послуг	93	65
Відображається нарахування амортизації необоротних активів, що забезпечують збут	93	13
Відображаються витрати на відрядження персоналу, що забезпечує збут продукції, товарів, робіт, послуг	93	372
Відображається списання передачі в експлуатацію підрозділам підприємства, що забезпечує збут продукції, товарів, робіт, послуг малоцінних та швидкозношуваних предметів	93	22
Відображається створення забезпечення гарантійних зобов'язань	93	472
Відображається списання сум витрат за елементами на витрати на збут (для підприємств, які застосовують рахунки класу 8 «Витрати за елементами»)	93	80, 81, 82, 83, 84
Відображається списання витрат збут на фінансові результати	79	93

* Складено автором на підставі джерела [32].

Таблиця Е.9 – Кореспондуючі бухгалтерські рахунки з обліку
рахунку 93 «Витрати на збут»

за дебетом:		за кредитом:	
13	«Знос (амортизація) необоротних активів»	79	«Фінансові результати»
20	«Виробничі запаси»	-	-
22	«Малоцінні та швидкозношувані предмети»	-	-
23	«Виробництво»	-	-
25	«Напівфабрикати»	-	-
26	«Готова продукція»	-	-
27	«Продукція сільськогосподарського виробництва»	-	-
28	«Товари»	-	-
30	«Готівка»	-	-
31	«Рахунки в банках»	-	-
33	«Інші кошти»	-	-
36	«Розрахунки з покупцями та замовниками»	-	-
37	«Розрахунки з різними дебіторами»	-	-
38	Позицію виключено	-	-
39	«Витрати майбутніх періодів»	-	-
47	«Забезпечення майбутніх витрат і платежів»	-	-
50	«Довгострокові позики»	-	-
60	«Короткострокові позики»	-	-
63	«Розрахунки з постачальниками та підрядниками»	-	-
64	«Розрахунки за податками й платежами»	-	-
65	«Розрахунки за страхуванням»	-	-
66	«Розрахунки за виплатами працівникам»	-	-
68	«Розрахунки за іншими операціями»	-	-
80	«Матеріальні витрати»	-	-
81	«Витрати на оплату праці»	-	-
82	«Відрахування на соціальні заходи»	-	-
83	«Амортизація»	-	-
84	«Інші операційні витрати»	-	-

* Складено автором на підставі джерела [33].

ДОДАТОК Ж

Таблиця Ж.1 – Нормативно-правове забезпечення аудиторської діяльності в Україні

Документ	Зміст документа	Сфера використання
1. Конституція України, Прийнята Верховною радою України від 28.06.96	Проголошуються права, обов'язки органів управління, суб'єктів підприємницької діяльності і громадян України.	Забезпечення діяльності підприємства
2. Господарський процесуальний кодекс України № 2539 – III від 21.06.01р. (зі змінами та доповненнями)	Висвітлює основне врегулювання господарським судом спірних ситуацій, невиконання умов договорів, поставок, тощо.	Організація дотримання господарської діяльності
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755- VI	Регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні.	Забезпечення діяльності підприємства
4. Цивільний Кодекс України від 16.01.2003 року № 435 – IV.	Цивільним законодавством регулюються особисті немайнові та майнові відносини, засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників.	Організація договірної роботи на підприємстві.
5. Про аудиторську діяльність: Закон України від 22.04.1993 № 3125- XII	Визначає правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні і спрямований на створення системи незалежного фінансового контролю з метою захисту інтересів користувачів фінансової інформації	Здійснення аудиту на підприємстві
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 № 996-IV	Визначає порядок ведення бухгалтерського обліку, складання і подання фінансової звітності.	Для організації бухгалтерського обліку і складання фін. звітності.
7. Про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій Інструкція: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.99. № 291.	Організація синтетичного та аналітичного обліку дебіторської заборгованості.	Організація синтетичного та аналітичного обліку дебіторської заборгованості.
8. Положення про документальне забезпечення записів бухгалтерському обліку: Наказ Мінфіну від 24.05.95 р. № 88.	Організація документування господарських операцій з дебіторською заборгованістю.	Документування господарських операцій з дебіторською заборгованістю

Продовження Додатку Ж

Продовження табл. Ж.1

Документ	Зміст документа	Сфера використання
9. Про кореспонденцію рахунків: Наказ Мінфіну від 28.03.2002р. № 143	Визначає типові бухгалтерські проведення пов'язані з обліком надходження, вибуттям та виробництвом виробничих запасів	Організації бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності
10. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07. 02. 13р. № 73.	Організація формування, узагальнення та внесення інформації до фінансової звітності підприємства.	Організація бухгалтерського обліку
11. П(С)БО 15 «Дохід», затверджене наказом Мінфіна від 29.11.99р. № 290	Визначаються методологічні засади формування інформації про доходи підприємства	Визнання та відображення доходів
12. П(С)БО 16 «Витрати», затверджене наказом Мінфіна від 31.12. 99р. № 318	Принципи формування у бухгалтерському обліку інформації про витрати і її розкриття у фінансовій звітності	Визнання витрат. Склад витрат.
13. П(С)БО 17 «Податок на прибуток», затверджене наказом Мінфіна від 20.01.01. № 353	Визначаються методологічні засади формування інформації про витрати, доходи, активи і зобов'язання з податку на прибуток.	Оподаткування прибутку та відображення у фінансовій звітності
14. П(С)БО 30 «Біологічні активи» затверджене наказом Мінфіна від 18.11.2005 р. № 790	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані в процесі їх перетворень додаткові біологічні активи й сільськогосподарську продукцію та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.	Для визначення фінансового результату в сільсько-господарському підприємстві
15. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань господарських операцій підприємств і організацій: Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.12.1999 за № 893/4186.	Визначає основні рахунки та субрахунки обліку виробничих запасів	Організація бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності
16. Методичні рекомендації про застосування реєстрів бух. обліку: Наказ Мінфіну України від 29.12.2000р.	Регламентує порядок існуючих реєстрів використання форм бухгалтерського обліку.	Документування господарських операцій з дебіторською заборгованістю.
17. МСА 230 «Аудиторська документація»	Встановлює положення і надає рекомендації у контексті аудиту фінансових звітів.	Для ведення документації підприємством

Документ	Зміст документа	Сфера використання
18. Кодекс професійної етики Внутрішніх аудиторів банківських уставів: Схвалений постановою Правління Національного банку України від 12.02.2003 № 50	Діяльність аудиторів відповідно до кодексу етики професійних аудиторів	Для аудиторів що здійснюють аудиторську діяльність
19. МСА 250 «Розгляд законодавчих та нормативних актів при аудиті фінансової звітності»	Передбачає встановлення положень і надання рекомендацій щодо відповідальності аудитора за врахування законів і нормативних актів при аудиторській перевірці фінансових звітів	Для урахування законів і нормативних актів при аудиті
20. МСА 300 «Планування аудиту фінансової звітності»	Передбачає встановлення положень і надання рекомендацій щодо відповідальності аудитора за врахування законів і нормативних актів при аудиторській перевірці фінансових звітів	При плануванні аудиту
21. МСА 400 «Оцінка ризиків та внутрішній контроль»	Надає рекомендації аудиторів з оцінювання аудиторського ризику та внутрішнього контролю при плануванні та проведенні аудиту фінансових звітів відповідно до МСА	При оцінці ризиків
22. МСА 500 «Аудиторські докази»	Установлення стандартів і надання керівництва відносно кількості і якості аудиторських доказів, необхідних у ході аудиту фінансової звітності	При набутті аудиторських доказів
23. МСА 700 «Формулювання думки та надання звіту щодо фінансової звітності»	Встановлення положень і надання рекомендацій щодо форми і змісту аудиторського висновку, який надається в результаті аудиторської перевірки фінансових звітів суб'єкта господарювання, проведеної незалежним аудитором.	Для надання аудиторського висновку про фінансову звітність
24. МСА 800 «Особливі міркування— аудити фінансової звітності, складеної відповідно до концептуальних основ спеціального призначення»	Встановлення положень і надання рекомендацій у зв'язку з аудиторськими завданнями спеціального призначення	Для надання аудиторського висновку при виконанні завдань з аудиту спеціального призначення

ДОДАТОК И

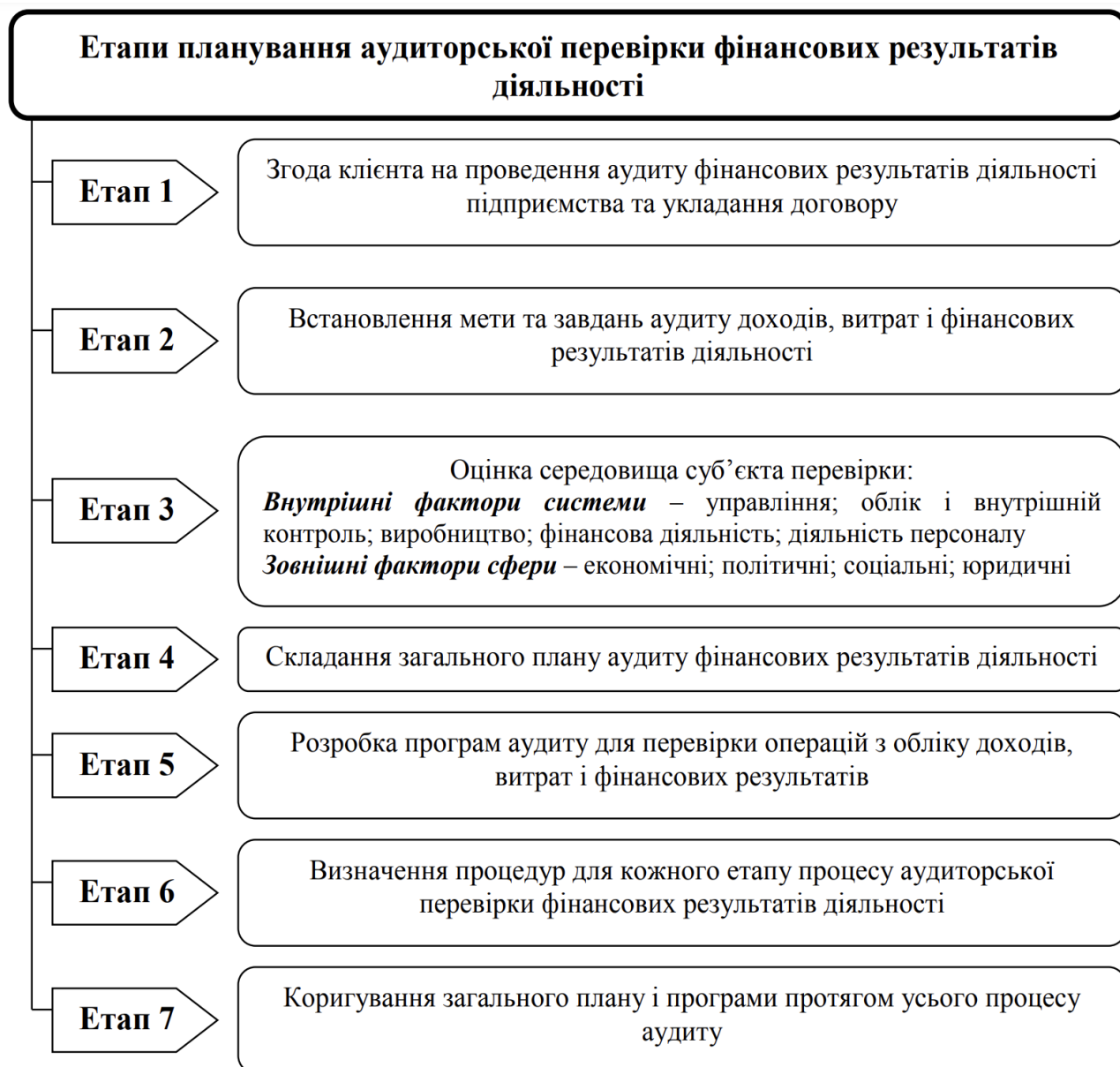

Рис. И.1 – Етапи планування аудиту фінансових результатів діяльності суб'єкта господарювання*

* Складено автором на підставі джерела [52].

Рис. И.2 – Призначення аудиторської робочої документації, яка використовується для вивчення обліку фінансових результатів діяльності підприємства

* Складено автором на підставі джерела [54].

ДОДАТОК К

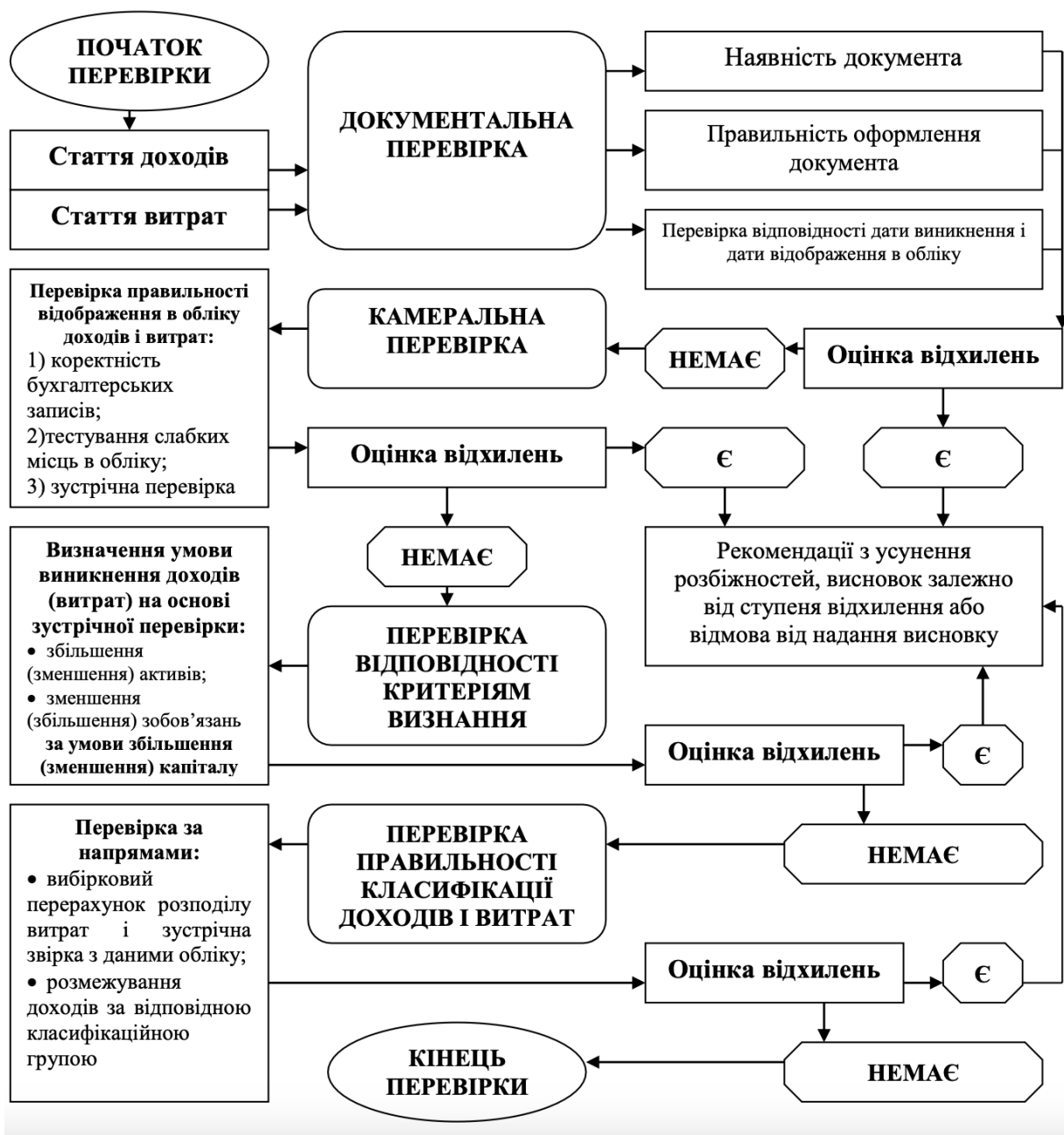

Рис. К.1 – Алгоритм аудиторської перевірки правильності відображення в обліку доходів і витрат підприємства

ДОДАТОК Л

Сертифікат про участь в XI Міжнародній науково-практичній конференції «Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття» в ОНТУ у 2023 р.

	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ ІМ. Г. Е. ВЕЙНШТЕЙНА	
СЕРТИФІКАТ ВИДАНО Євич Марині Володимирівні		
за участь у XI Міжнародній науково-практичній конференції «Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття» з 17.10.2023 по 18.10.2023 (0,2 кредити ЕКТС)		
<p>Економіка і розвиток галузей АПК • Менеджмент, інвестиції та інновації в харчовому бізнесі • Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку • Маркетинг та логістика в агропромисловій сфері • Особливості функціонування експортних логістичних систем • Маркетингові аспекти економічного розвитку • Бухгалтерський облік, економічний аналіз та аудит в системі управління підприємством • Фінансово-економічна безпека підприємств харчової промисловості • Екологічний менеджмент харчових виробництв • Становлення та розвиток публічного управління та адміністрування • Соціально-економічні аспекти формування громадянської відповідальності у студентської молоді • Цифрові технології в управлінні, діджитал-облік і контролінг</p>		
Дата <u>18.10.2023</u>	В.о. проректора з наукової роботи	 Тетяна БОРДУН

ДОДАТОК М

Таблиця М.1 – Основні техніко-економічні показники виробничо-господарської діяльності ТОВ «ПТК Шабо»

Показники	Попередній рік.	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	%
1.Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	846463,00	916466,00	70003,00	8,27
2.Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	490915,00	487253,00	-3662,00	-0,75
3.Адміністративні витрати, тис. грн.	49236,00	43480,00	-5756,00	-11,69
4.Витрати на збут, тис. грн.	230548,00	287175,00	56627,00	24,56
5.Валовий прибуток, тис. грн.	355548,00	429213,00	73665,00	20,72
6.Повна собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	770699,00	817908,00	47209,00	6,13
7.Витрати на 1 гривню реалізованої продукції, грн.	0,91	0,89	-0,02	-1,98
8.Фінансовий результат до оподаткування, тис. грн., в тому числі:	16187,00	10036,00	-6151,00	-38,00
– від основної операційної діяльності	75764,00	98558,00	22794,00	30,09
– від іншої операційної діяльності	5780,00	-30949,00	-36729,00	в -6,35р
– від фінансової діяльності	-65356,00	-56132,00	9224,00	-14,11
– від іншої діяльності	-1,00	-1441,00	-1440,00	в 1440 р.
9.Податок на прибуток, тис. грн.	3519,00	1875,00	-1644,00	-46,72
10.Чистий прибуток (збиток), тис. грн	12668,00	8161,00	-4507,00	-35,58
11. Матеріальні витрати, тис. грн.	437271,00	440447,00	3176,00	0,73
12.Матеріаловіддача, грн.	1,9358	2,0808	0,1450	7,49
13.Матеріаломісткість продукції, грн.	0,5166	0,4806	-0,0360	-6,97
14. Середня облікова кількість штатних працівників облікового складу, осіб	528	488	-40	-7,58
в т.ч. робітників	422	381	-42	-9,89
15. Продуктивність праці одного штатного працівника облікового складу, грн.	1603149,62	1878004,10	274854,48	17,14
в т.ч. робітників	2003937,03	2407697,56	403760,54	20,15
16. Фонд оплати праці штатних працівників облікового складу, тис. грн.	83793,00	80787,00	-3006,00	-3,59
17. Середня річна ЗП одного штатного працівника облікового складу, грн	158698,86	165547,13	6848,27	4,32
18. Середня річна вартість основних засобів за основним видом діяльності, тис. грн.	472811,50	479866,50	7055,00	1,49

Продовження Додатку М

Продовження табл. М.1

Показники	Попередн й рік.	Звітний рік	Відхилення	
			абсолютне	%
19.Фондовіддача	0,1602	0,2054	0,0451	28,17
20. Фондорентабельність, %	2,68	1,70	-0,98	-
21. Середня річна вартість оборотних коштів, тис. грн.	802968,00	783578,50	-19389,50	-2,41
22.Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	1,0542	1,1696	0,12	-
23. Рентабельність продукції, %	72,43	88,09	15,66	-
24. Рентабельність виробництва,%	1,27	0,79	-0,47	-
25. Середня річна сума дебіторської заборгованості, тис. грн.	339702,00	294096,00	-45606,00	-13,43
26. Середня річна сума кредиторської заборгованості, тис. грн.	282238,00	233725,00	-48513,00	-17,19
27. Коефіцієнти ліквідності балансу на кінець року:	1,2535	1,2778	0,0243	-
– коефіцієнт поточної ліквідності	0,4719	0,6360	0,1640	-
– коефіцієнт швидкої ліквідності	0,0009	0,0073	0,0064	-
– коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,1602	0,2054	0,0451	28,17

ДОДАТОК Н

АУДИТОРСЬКИЙ ВИСНОВОК

про фінансову звітність Товариства з обмеженою відповідальністю

«Промислово-торговельна компанія ШАБО»

станом на 31.12.2020 року

Основні відомості про аудитора:

Незалежний аудитор Євич М.В. Свідоцтво № **2367** про внесення до реєстру аудиторських фірм та аудиторів, які одноособово надають аудиторські послуги, видане за рішенням № 367 Аудиторської палати України.

Аудитор Євич М.В. сертифікат серія А № **082367**, виданий Рішенням Аудиторської палати України за № 367 від 28.10.2020 року. Термін дії сертифікату до 28 жовтня 2025 року.

Місце проживання: м. Одеса, вул. Канатна, 112.

Телефон: 8 (048) 712-58-10

Дата видачі аудиторського висновку: 20 листопада 2023 року.

Основні відомості про товариство:

Повне найменування: ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «ПРОМИСЛОВО-ТОРГОВЕЛЬНА КОМПАНІЯ «ШАБО»; Код за ЄДРПОУ: 32751876;

– Місцезнаходження: 67770, Одеська обл., Білгород-Дністровський район, село Шабо, вулиця Дзержинського, будинок 10;

– дата реєстрації: 17 грудня 2003 року Білгород-Дністровського районною адміністрацією с. Шабо.

Основні види діяльності за КВЕД:

15.91.0 виробництво вин;

51.34.0 оптова торгівля напоями;

52.25.0 роздрібна торгівля напоями.

Основні відомості про умови договору на проведення аудиту:

- договір на проведення аудиту № 28 від 27 жовтня 2023 року;
- дата початку проведення аудиту – 05 листопада 2023 року;
- дата закінчення проведення аудиту – 17 листопада 2023 року.

Перелік перевіреної фінансової інформації:

З метою рішення встановлених завдань, аудитором перевірена наступна документація Товариства з обмеженою відповідальністю «Промислово-торговельна компанія «ШАБО»:

- Установчі документи;
- Первинні фінансові та бухгалтерські (податкові) документи за 2020 рік;
- Головна та касова книги за 2020 рік;
- Фінансова (податкова) звітність за 2020 рік;
- Регістри синтетичного та аналітичного обліку;
- Накази та угоди.

Аудиторська перевірка проводилась за період з 01.01.2019 р. до 31.12.2020 р. суцільним методом (каса, розрахунковий рахунок, фінансові результати основної операційної діяльності) та вибірково (інші питання) з використанням методів документальної перевірки, співставлення й оцінки, тестування доказів, які підтверджують суми та розкриття інформації у фінансових звітах, включає оцінювання застосованих принципів бухгалтерського обліку та суттєвих облікових оцінок, здійснених управлінським персоналом, а також оцінювання надання звітів у цілому.

Відповідальність стосовно достовірності наданої до перевірки звітності та документації несе керівництво Товариства з обмеженою відповідальністю «Промислово-торговельна компанія ШАБО», а саме:

– Голова Правління	– Шелехов Ю.М.
– Головний бухгалтер	– Погрібна О.В.

Обсяг аудиторської перевірки:

Мною, незалежним аудитором Євич М.В. проведена перевірка у відповідності з вимогами Законів України «Про господарські товариства», «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки», «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», Міжнародних стандартів АПУ № 122 від 18.04.2003 року, Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інших законодавчих та нормативних актів. Висновок сформований у відповідності:

– до вимог до аудиторського висновку, який подається до Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку при реєстрації інформації та випуску цінних паперів, а також при поданні регулярної інформації акціонерними товариствами-емітентами облігацій (крім комерційних банків), затверджених рішенням ДКЦПФР від 25.01.2001 року № 5 та зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 15 лютого 2001 року за № 139/5330 зі змінами і доповненнями (для акціонерних товариств);

– до вимог Міжнародних стандартів аудиту №700 «Аудиторський висновок про фінансову звітність» та № 800 «Аудиторський висновок при виконанні завдань з аудиту спеціального призначення». Ці стандарти зобов'язують аудиторів планувати і здійснювати аудиторську перевірку так, щоб одержати обґрунтовану впевненість у тому, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень.

Розмір суттєвості помилки (невідповідності даних обліку акціонерного товариства даним його звітності) у відповідності з вимогами національного нормативу аудиту № 11 «Суттєвість та її взаємозв'язок з ризиками аудиторської перевірки» прийнято у розмірі 1,0 тис. грн.

Аудиторський висновок
про достовірність інформації щодо відображення в обліку інформації
про стан фінансових результатів основної операційної діяльності
станом на 31.12.2020 року

Мною, незалежним аудитором Євич М.В., проведена аудиторська перевірка згідно з Міжнародними стандартами аудиту (МСА № 700 «Аудиторський висновок про фінансову звітність»), які зобов'язують аудитора планувати і здійснювати аудиторську перевірку з метою одержання обґрунтованої впевненості в тому, що фінансові звіти не містять суттєвих викривлень.

Фінансова звітність товариством складена у відповідності до ст.ст. 11-14 Закону України «Про бухгалтерську та фінансову звітність» та НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності».

Дані фінансової звітності Товариства з обмеженою відповідальністю «Промислово-торговельна компанія «ШАБО» реальні, точні та відповідають вимогам чинного законодавства.

Результат фінансово-господарської діяльності товариства за звітний період – прибуток у сумі 8161,0 тис.грн.

Дані вибіркової перевірки підтверджують правильність визначення доходів товариства згідно вимог податкового законодавства, а саме, Податкового Кодексу України.

Визнання, класифікація та оцінка доходів підприємства здійснюється на підставі НП(С)БО 15 «Доходи». Визнання та склад витрат підприємства здійснюється згідно НП(С)БО 16 «Витрати».

При проведенні перевірки правильності формування фінансового результату товариства за звітний рік за даними фінансової звітності з

відповідною інформацією бухгалтерського обліку суттєвих відхилень та перекручень не виявлено.

Вважаю, що проведена аудиторська перевірка надає обґрунтовану підставу для висловлення думки.

На мою думку, перевірена інформація щодо фінансових звітів Товариства з обмеженою відповідальністю «Промислово-торговельна компанія «ШАБО» станом на дату аудиту відповідає П(С)БО, Міжнародним стандартам аудиту, справедлива та достовірна.

Висновок:

Мною, незалежним аудитором Євич М.В., проведено аудиторську перевірку у відповідності з вимогами та положеннями Закону України «Про аудиторську діяльність» та Міжнародними стандартами аудиту. Ці стандарти зобов'язують аудитора планувати і здійснювати аудиторську перевірку з метою одержання обґрунтованої впевненості в тому, що фінансова інформація не містить суттєвих викривлень. Аудит включає перевірку шляхом тестування доказів, які підтверджують суми й розкриття інформації у фінансових звітах товариства.

Аудиторська перевірка також включає оцінку застосованих принципів бухгалтерського обліку, здійснених управлінським персоналом, а також оцінку загального подання фінансових звітів.

Вважаю, що проведена мною аудиторська перевірка забезпечує обґрунтовану підставу для висловлення думки.

На мою думку, за результатами співставлення даних фінансової звітності з даними бухгалтерського обліку суттєвих відхилень не виявлено, перевірена фінансова інформація Товариства з обмеженою відповідальністю «Промислово-торговельна компанія ШАБО» відображена справедливо та достовірно, відповідає нормативним вимогам щодо організації бухгалтерського обліку та звітності в Україні.

